

BURKINA FASON TILANNEKUVA HEINÄKUUSSA 2019

Tiivistelmä

Tässä raportissa kuvataan Burkina Fason turvallisuusolosuhteita sekä poliittista ja humanitaarista tilannetta vuosien 2018 ja 2019 aikana. Raportti keskittyy erityisesti keväällä 2019 tapahtuneisiin turvallisuusvälikohtauksiin ja aseellisen konfliktin vaikutuksiin siviiliväestölle.

Burkina Fasossa vuoden 2015 jälkeen pahentunut turvallisuuskriisi painottuu erityisesti maan pohjois- ja itäosiin, mutta kevään 2019 aikana väkivaltaisia iskuja on tapahtunut myös maan lounaisosissa. Pääkaupunki Ouagadougou on kärsinyt merkittävistä ja paljon uhreja aiheuttaneista terrori-iskuista vuosina 2016 ja 2017. Keväällä 2019 islamistiryhmittymien iskut ovat kohdistuneet enenevässä määrin myös siviiliväestöön ja uhrien joukossa on ollut myös tiettyjen etnisten ryhmien ja uskontokuntien edustajia. Aseellisten kapinallisryhmittymien lisäksi konfliktiin osallistuu myös paikallisia, osin etnisiin perustein syntyneitä militeja ja kodinturvajoukkoja.

Humanitaarinen tilanne on heikko ja ruokapula uhkaa YK:n arvioiden mukaan yli 676 000 burkinafasolaista. Helmikuussa 2019 esitetyn arvion mukaan jopa 1,2 miljoonaa burkinafasolaista on vuonna 2019 humanitaarisen avun tarpeessa. Käynnissä olevan konfliktin takia yli 148 000 ihmistä on joutunut pakenemaan maan sisäisesti, ja noin 11 000 ihmistä on paennut väkivaltaisuuksia naapurimaahan Maliin, jossa on niin ikään käynnissä aseellinen konflikti.

Raportin laatimisessa on käytetty erilaisia julkisia lähteitä kuten kansainvälisten järjestöjen ja tutkimuslaitosten tuottamia raportteja ja tietoaaineistoja sekä näitä täydentävää uutismateriaalia, joka on ollut Maahanmuuttoviraston saatavilla raportin kirjoittamishetkellä.

Abstract

This report gives an overview of the security, political and humanitarian situation in Burkina Faso during the years 2018 and 2019. The report focuses especially on the events of spring 2019 and on the effects of the ongoing armed conflict and different security incidents, such as terrorist attacks and ethnic violence, on civilians.

The security situation in Burkina Faso has deteriorated since 2015. Until recently, the armed Islamists were operating mainly in the Sahel region in the north and to some extent in the eastern parts of the country, but in the spring 2019 the violence has spread also to the south-west of the country. The capital Ouagadougou has also suffered from severe terrorist attacks in 2016 and 2017. In the spring 2019 attacks by Islamist groups have been increasingly targeting civilians and, in some cases, members of certain ethnic or religious groups. Besides Jihadi militant groups, the conflict has seen a rise in violent attacks committed by ethnic-based militias and local self-defense groups.

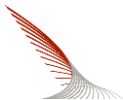
The humanitarian situation in Burkina Faso is poor and according to UN estimates, more than 676,000 people are facing chronic food insecurity. In February, it was estimated that approximately 1,2 million people will be in need of humanitarian assistance in the year 2019. Over 12,000 people have also fled to neighbouring countries Niger, Ghana and even to the conflict-ridden Mali for safety.

The report is based on different public sources, such as reports published by international organizations and research institutes and complementary news material, which the Finnish Immigration Service has had access to at the time of writing of this report.

Sisällys

Tiivistelmä	1
1. Johdanto	3
2. Poliittinen tilanne	5
3. Yleinen turvallisuustilanne	7
3.1. Turvallisuusvälikohtaukset alueittain	10
3.2 Väkivaltaisuuksien osapuolet	18
3.2.1 Valtion turvallisuusjoukot	20
3.2.2 Kansainväliset joukot (FC-G5S, Operaatio Barkhane ja MINUSMA)	20
3.2.3 Islamistiset ryhmittymät	20
3.2.4 Paikalliset kodinturva- ja suojelujoukot	23
4. Humanitaarinen tilanne ja pakolaiset	25
5. Haavoittuvassa asemassa olevat väestöryhmät	27
Lähteet:	30

Kuva 1. Burkina Fason kartta (provinssit). Lähde: UN maps [päiväämätön].

1. Johdanto

Burkina Faso on perustuslaillinen tasavalta, jonka väkiluku on tuoreimman arvion mukaan noin 20 315 000.¹

Burkina Fasosta on vuoden 2015 jälkeen tullut islamistisen terrorismin keskus Sahelin alueella. Jihadististen ja muiden rikollisryhmittymien vakiintuminen Burkina Fason alueelle liittyy osin naapurimaan Malin konfliktiin, mutta levottomuuksien taustalla vaikuttavat myös muut yhteiskunnalliset ongelmat kuten köyhyys, peruspalveluiden, yhteiskunnan rakenteiden ja valtiollisten instituutioiden heikkous sekä terrorisminvastaisen taistelun epäonnistuminen. Aseelliset ryhmittymät käyttävät hyväkseen paikallisyhteisöjen turhautumista heikkoon turvallisuustilanteeseen ja ovatkin pyrkineet luomaan yhteyksiä eri heimoihin voidakseen hyödyntää niitä iskujen tekemiseen ja uusien taistelijoiden rekrytoimiseen. Burkina Fasossa toimivista islamistisista ryhmistä merkittävimmät ovat *Ansarul Islam* (tai: *Ansar-ul-islam*), *Islamic State of Greater Sahara* (ISGS) sekä *Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimeen* (JNIM), mutta alueella toimii myös lukuisia muita ryhmittymiä, joiden toiminta täyttää joiltain osin jihadismin, toisaalta tavallisen rikollisuuden tunnusmerkit.²

¹ Worldometers 27.6.2019.

² CGRS / Cedoca 21.6.2019a.

Terroristisen väkivallan uhka rajoittui konfliktin alussa lähinnä maan pohjoisosassa sijaitsevalle Sahelin hallintoalueelle, mutta väkivaltaiset iskut ja hyökkäykset siviiliväestöä kohtaan ovat laajentuneet sittemmin myös maan muihin osiin, erityisesti itään. Pääkaupunki Ouagadougou on kärsinyt merkittävästä ja paljon uhreja aiheuttaneista terrori-iskuista vuosina 2016 ja 2017. Asiantuntija-arvioiden mukaan levottomuus ja turvallisuusuhat ovat laajentuneet – tosin toistaiseksi vielä vähäisemmässä mittakaavassa – myös maan lounaisosiin.³

Burkina Fason turvallisuusjoukot ovat valinneet sotilaallisen intervention lähestymistavakseen jihadisteja vastaan, mutta maan puolustusjärjestelmää vaivaa heikko johtaminen ja toiminnan organisoitumattomuus, joka on pahentunut edellisen presidentin Blaise Compaorén vallasta syöksemisen jälkeen vuonna 2014. Paikalliset kodinturva- ja valvontajoukot pyrkivät täyttämään valtiojärjestelmän heikkouksista johtuvaa turvallisuus- ja oikeusjärjestelmävajetta väkivaltaisoin keinoin.⁴

Niin sanotut kotoperäiset kapinallisryhmittymät ja al-Qaeda -terroristijärjestöön linkittyvät ääriryhmittymät sekä Islamilainen valtio (Islamic State) - eli IS -ryhmittymä (ISIS/ISIL) ovat toimineet Burkina Fason pohjoisosissa jo vuodesta 2016 lähtien, mutta laajentaneet vaikutusalueettaan sittemmin uusille rintamille maan itä- ja lounaisosiin. Väkivallan laajeneminen on heikentänyt välillisesti myös naapurimaiden Ghanan, Beninin, Togon ja Norsunluurannikon turvallisuutta. Kapinalliset ovat suorittaneet päivittäisiä iskuja Burkina Fason turvallisuusjoukkoja vastaan, ja vaikeuksista kärsivät turvallisuusjoukot ovat puolestaan vastanneet suorittamalla oikeudenloukkauksia alueen siviiliväestöä vastaan. Turvallisuusjoukkojen on raportoitu syyllistyneen esimerkiksi mielivaltaisiin ja sattumanvaraisiin massateloituksiin ja -pidätyksiin.⁵

Burkina Fasossa toimii kolme kansainvälistä rauhanturva- ja sotilasoperaatiota: ranskalaisten johtama sotilasoperaatio Barkhane, YK:n rauhanturvaoperaatio MINUSMA (*Mission multidimensionnelle intégrée des Nations unies pour la stabilisation au Mali*) sekä G5 Sahel-maiden yhteiset joukot, jotka pyrkivät yhteistoimintaan alueen turvallisuustilanteen rauhoittamiseksi. Kansainvälisten joukkojen läsnäolosta huolimatta alueella toimivat jihadistiryhmittymät suorittavat siviiliväestöön kohdistuvia kuolettavia iskuja, ryöstöjä ja sieppauksia; miinoittavat teitä, estävät paikallisen yritystoiminnan harjoittamisen ja vaikeuttavat koulujen toimintaa sekä häiritsevät julkisia tapahtumia kuten erilaisia uskonnollisia kulkueita ja yhteisöjen juhllallisuksia.⁶

Yhteisöjen väliset, usein etnisiin jakolinjoihin pohjautuvat jännitteet ovat luoneet vastakkainasettelua karjankasvatuksesta elantonsa saavan ja islamistiryhmittymien tukijaksi mielletyn fulaniyhteisön⁷ sekä hallitusmyönteisinä pidettyjen mossi- ja fouslé -yhteisöjen välille. Jälkimmäiset ansaitsevat elantonsa pääosin maanviljelystä ja niiden katsotaan tukevan valtion turvallisuusjoukkoja. Monet paikalliset asukkaat kokevat olevansa ns. puun ja kuoren välissä hallituksen joukkojen ja islamistiryhmittymien syyttäessä heitä yhteistyöstä vastapuolen kanssa. Mossien ja fousléjen etnisten ryhmien lisäksi myös valtion virkamiehet ja koulutussektorilla työskentelevät henkilöt ovat islamistien tähtäimessä.⁸ Hallituksen heikkous maan siviiliväestön suojelemisessa onkin johtanut paikallisyhteisöjen itsepuolustus- tai kodinturvajoukkojen perustamiseen, mikä on puolestaan luonut jännitteitä aiemmin rauhaista rinnakkaiseloa eläneiden etnisten ryhmien välille.⁹

³ CGRS / Cedoca 21.6.2019a; ACLED 17.1.2019; The Guardian 7.3.2019; France Culture 13.5.2019.

⁴ CGRS / Cedoca 21.6.2019a.

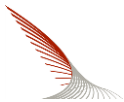
⁵ The New Humanitarian 17.4.2019.

⁶ CGRS / Cedoca 21.6.2019a.

⁷ Fulaneihin viitataan erit. ranskankielisissä lähteissä sanalla *Peul*.

⁸ CGRS / Cedoca 21.6.2019a.

⁹ The New Humanitarian 17.4.2019.

2. Poliittinen tilanne

Burkina Faso johtaa vuonna 2015 vaaleilla valittu presidentti Roch Marc Christian Kaboré.¹⁰ Kaboré astui valtaan laillisten vaalien jälkeen marraskuussa 2015. Hän korvasi toimessa tilapäisenä valtionpäämiehenä marraskuusta 2014 lähtien toimineen ulkoministeri Michel Kafandon, joka oli nimitetty tehtävään pitkäaikaisen presidentin Blaise Compaorén luovuttua vallasta lokakuussa 2014. Compaoré toimi Burkina Fason presidenttinä vuosina 1987–2014 opposition vastustuksesta huolimatta.¹¹ Vaikka 14 kilpailevaa ehdokasta kyseenalaisti vuoden 2015 presidentinvaalien tuloksen¹², vaaleja pidettiin suhteellisen onnistuneina eli vapaina, demokraattisina ja oikeudenmukaisina. Kaboré sai ensimmäisellä kierroksella 53 % äänistä ja presidentin puolue *Mouvement du peuple pour le progrès* (MPP) voitti 55 paikkaa maan 127-paikkaisesta kansalliskokouksesta. Vuoden 2015 vaalien katsottiin olevan merkittävä askel maan demokraattisten instituutioiden rakentamisessa.¹³ Vaikka äärimmäinen köyhyys, terrorismi ja korruptio heikentävät maan yhteiskunnallista tilannetta, kansalaisyhteiskunta ja media pystyvät toimimaan jossain määrin ja edistävät demokratian ja kansalaisten oikeuksien toteutumista.¹⁴

Keväällä 2019 presidentti Kaboré ryhtyi poliittisiin toimenpiteisiin maan turvallisuustilanteen parantamiseksi. 18.1.2019 pääministeri Paul Kaba Thieba jätti kabinettinsa eropyynnön ilmoittamatta tarkempaa syytä eropäätökselleen.¹⁵ Seuraavana päivänä pääministeriksi nimitettiin entinen terveysministeri Christophe Dabiré.¹⁶ 10.1.2019 presidentti Kaboré vaihtoi myös armeijan esikuntapäällikön. Henkilöstövaihdosten syynä pidettiin presidentin tyytymättömyyttä asevoimien heikkoon suoritukseen jihadismin vastaisessa taistelussa.¹⁷

Istuva presidentti on ollut mukana keskusteluissa Länsi-Afrikan maiden alueellisen sotilasyhteistyön vahvistamisesta yhteisiä turvallisuusuuhkia vastaan. Huhtikuussa 2019 Burkina Faso osallistui Togossa järjestettyyn yhteistyökokoukseen Togon, Beninin, Norsunluurannikon, Ghanan, Malin ja Nigerin edustajien kanssa keskustellakseen yhteisten joukkojen siirtämisestä Burkina Fason ja naapurimaidensa välisille raja-alueille.¹⁸ Toukokuussa 2019 hallitus ilmoitti kansallisen turvallisuuskomission perustamisesta maan turvallisuusjoukkojen vahvistamiseksi ja joukkojen suorittamien oikeudenloukkausten tutkimiseksi. Valtion turvallisuusjoukkojen epäillään syyllistyneen lukuisiin ihmisoikeusrikkomuksiin ja oikeudenloukkauksiin terrorisminvastaisessa taistelussa.¹⁹

YK:n turvallisuusneuvosto raportoi Sahelin alueen komennuksen etenemisestä maaliskuussa 2019. Neuvosto kannusti Burkina Faso jatkamaan demokraattisten instituutioiden ja järjestelmän vahvistamista. Burkina Fasossa vierailleiden neuvoston jäsenten mukaan maa on elänyt ”vaikeita aikoja” ja yleinen

¹⁰ US DoS 13.3.2019; Freedom House 4.2.2019.

¹¹ Murison / Europa World Plus 2018; BBC 5.3.2018. Compaorén väitetään syyllistyneen oikeudenloukkauksiin opposition mielenosoittajia vastaan vuosina 2013 ja 2014. ”In absentia” (”syytetyn poissa ollessa”) -oikeudenkäynti Compaoréta ja 32:ta hänen hallintonsa ministeriä vastaan alkoi Burkina Fason korkeimmassa oikeudessa huhtikuussa 2017. Compaoré ja hänen tukijansa olivat syytettyinä vuoden 2014 lokakuussa presidentin vallasta luopumisen puolesta järjestettyjen mielenosoitusten yhteydessä tapahtuneista kuolemantapauksista ja loukkaantumisista. Oikeudenkäynti keskeytettiin kuitenkin kesäkuussa 2017 perustuslaillisen neuvoston päätettyä syytettyjen eduksi puolustuksen esittämässä aloitteessa, jonka mukaan korkeimman oikeuden toimintaa koskeva laki oli perustuslain vastainen, sillä sen mukaan korkeimman oikeuden päätöksistä ei voi valittaa. Lähteet: Europa World Plus 2018; BBC 5.3.2018; Murison / Europa World Plus 2018.

¹² Europa World Plus 2016.

¹³ US DoS 13.3.2019; Freedom House 4.2.2019.

¹⁴ Freedom house 4.2.2019.

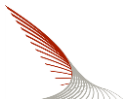
¹⁵ International Crisis Group 1/2019; Jeune Afrique 18.1.2019; ARB 17.2.2019.

¹⁶ International Crisis Group 1/2019.

¹⁷ International Crisis Group 1/2019.

¹⁸ International Crisis Group 1/2019.

¹⁹ International Crisis Group 6/2019.

turvallisuustilanne on edelleen heikko. Burkina Fason presidentti Kaboré toimii G5 Sahel -maiden ryhmän puheenjohtajana. Maan kansallisesta budjetista 22 % menee puolustukseen ja turvallisuuteen. YK:n turvallisuusneuvoston jäsenenä toimivien ministerien mukaan maan kansallisena tavoitteena on lisätä sosiaalista ja taloudellista hyvinvointia maan heikoimmin toimeentulevilla alueilla. Lisäksi Burkina Faso on sitoutunut tutkimaan turvallisuusjoukkojen suorittamia ihmisoikeusrikkomuksia ja vahvistamaan turvallisuusyhteistyötä läntisen Afrikan rannikkovaltioiden kanssa. Presidentti Kaborén mukaan G5-maiden yhteisten joukkojen ongelmana on puutteellinen varustelu, eri maiden heikko infrastruktuuri sekä puutteellinen koulutus.²⁰

Seuraavat presidentin- ja eduskuntavaalit järjestetään näillä näkymin vuonna 2020, ja istuva presidentti on aloittanut poliittisen vuoropuhelun oppositiojohtajien kanssa vaalien järjestämiseksi. Kaboréle on jo ilmoittautunut haastajia. Edellisen presidentin Compaorén hallinnon pääministeri Kadré Désiré Ouedraogo ilmoitti tammikuussa aikomuksistaan asettua ehdolle vuoden 2020 presidentinvaaleissa.²¹ Toukokuussa entinen asevoimien kenraali ja väliaikaisena presidenttinä vuosina 2014–2015 toiminut Michel Kafandon siirtymäkauden hallituksen pääministeri Yacouba Isaac Zida ilmoitti palaavansa maanpaosta asettuaakseen niin ikään ehdolle seuraavissa presidentinvaaleissa.²²

Yksi Kaborén ensimmäisen presidenttikauden keskeisimmistä teemoista on ollut vuodelta 1991 peräisin olevan perustuslain uudistaminen. Perustuslakimuutokset ja lain uudistaminen ovat olleet Burkina Fason poliittisen toiminnan ”kuuma peruna” ja vaikuttaneet merkittävästi valtasuhteisiin jo Blaise Compaorén presidenttiaikana.²³ Nykyinen presidentti Kaboré kannatti vuoden 2015 vaalikampanjassaan uuden perustuslain laatimista, ja vuonna 2016 hallitus ilmoitti 92-henkisen perustuslakikomission perustamisesta. Komissio muodostettiin eri puolueiden, kansalaisjärjestöjen, ammattiliittojen, turvallisuusjoukkojen ja uskonnollisten yhteisöjen edustajista sekä perinteisistä johtajista. Komission tehtävänä oli laatia luonnos uudeksi perustuslaiksi. Vaikka oppositio uhkasi aluksi boikotoida prosessia, sen edustajat liittyivät lopulta komissioon, joka aloitti toimintansa 29.9.2016.²⁴

Tammikuussa 2017 perustuslakikomissio esitteli alustavan perustuslakiluonnoksen, johon sisältyi muun muassa ehdotus presidentin valtakausien rajoittamisesta kahteen viisivuotiskauteen sekä kansanedustajien edustajankausien rajaamisesta kolmeen peräkkäiseen kauteen. Lisäksi perustuslakiluonnoksessa esitettiin perustuslakituomioistuimen valtaoikeuksien laajentamista niin, että tuomioistuimella olisi valtuudet rajoittaa presidentin valtaoikeuksia tietyissä tilanteissa sekä presidentin erottamiseen tehtävistään. Myös oikeusjärjestelmän itsenäisyyttä ja tuomariston riippumattomuutta pyrittiin uudessa perustuslaissa vahvistamaan, minkä lisäksi kuolemantuomio poistettaisiin maan rikoslainsäädännöstä. Tarkistettu perustuslakiluonnos esiteltiin presidentti Kaboréle 27.12.2017 ja siitä oli määrä järjestää kansanäänestys, jota on kuitenkin sittemmin lykätty epämääräisin perustein. Maaliskuun alussa 2019 perustuslakikomitea vahvisti, että kansanäänestys järjestettäisiin 24.3.2019, mutta äänestystä lykättiin ennen ilmoitettua äänestyspäivää ”toistaiseksi”.²⁵

²⁰ UNSC 27.3.2019.

²¹ International Crisis Group 2/2019.

²² International Crisis Group 5/2019.

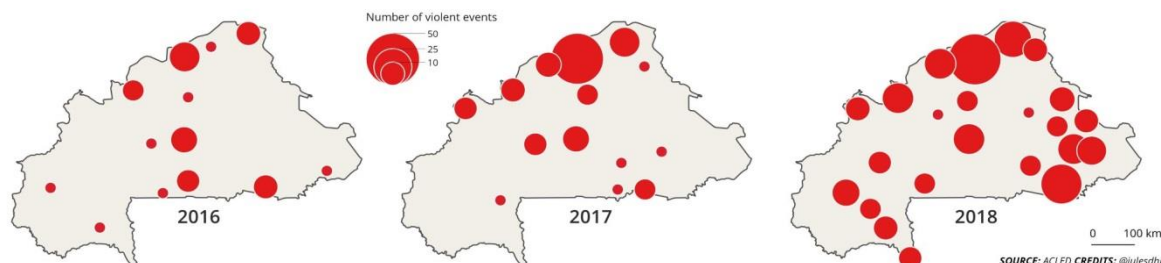
²³ Europa World Plus 2018; Europa World Plus [päiväämätön]b; Murison / Europa World Plus 2018; BBC 5.3.2018.

²⁴ Europa World Plus 2016.

²⁵ International Crisis Group 3/2019; Europa World Plus 2018.

3. Yleinen turvallisuustilanne

Violent events recorded in Burkina Faso
From 2016 to 2018

Kuva 2. Väkivaltaiset välikohtaukset Burkina Fasossa vuosina 2016–2018. Lähde: Duhamel (@julesdhl) / ACLED 9.2.2019.

Burkina Faso on kärsinyt 2010-luvulla islamististen kapinallisryhmittymien suorittamista väkivallanteoista, erityisesti julkisiin kohteisiin ja hallintorakennuksiin kohdistuneista pommi-iskuista.²⁶ Esimerkiksi 15.1.2016 kuusi *Al-Qaida in the Islamic Maghreb* -järjestön kannattajaksi tunnustautunutta islamistitaistelijaa hyökkäsi yhteen pääkaupungin Ouagadougoun suurimmista hoteleista sekä läheiseen kahvilaan: hyökkäys päättyi pitkittyneen panttivankitilanteen jälkeen kolmen hyökkääjän kuolemaan. Iskuissa kuoli 30 ihmistä ja yli 70 loukkaantui.²⁷ Vuonna 2017 islamistit suorittivat jatkuvia iskuja maan pohjoisilla raja-alueilla ja elokuussa epäillyt islamistikapinalliset hyökkäsivät ravintolaan Ouagadougoussa. Iskussa kuoli ainakin 18 ihmistä, joista osa ulkomaan kansalaisia.²⁸

Burkina Fasossa viime vuosina tapahtuneilla jihadistisilla iskuilla on asiantuntijalähteiden mukaan juurensa naapurimaan Malin konfliktissa, joka jatkuu jo kahdeksatta vuotta Ranskan, YK:n ja paikallisten joukkojen sotilaallisesta väliintulosta huolimatta. Malin konfliktin voidaan katsoa laajentuneen Burkina Fasaan, jossa yksittäisistä ja sattumanvaraisista iskuista on siirrytty systemaattisempaan kapinallistoimintaan, jota leimaavat joukkomurhat ja mielivaltaiset teloitukset. Vuonna 2019 jo toukokuuhun mennessä oli raportoitu yhtä paljon jihadistisia iskuja ja poliittista väkivaltaa kuin vuonna 2018 yhteensä. Maaliskuun alussa Burkina Fason asevoimat aloitti ”Operaatio Otapuanu” -nimisen sotilasoperaation maan itäosissa. Operaation tavoitteena on rauhoittaa taisteluita, mutta tavoitteissa ei ole täysin onnistuttu: osa kapinallisista vetäytyi maan itäosista, mutta jihadistinen väkivalta on samalla lisääntynyt maan muissa osissa.²⁹ Toukokuussa asevoimat aloittivat ”Operaatio Ndoufou” -operaation vastaiskuna kapinallisryhmien levittäytymiseen Sahelin, Centre-Nordin ja Nordin alueille.³⁰

IHS Jane’s SSA -tietokannan 10.5.2019 julkaiseman konfliktianalyysin mukaan viimeaikaiset onnistumiset terrorismin torjunnassa Malissa ovat kohdistaneet jihadistien huomion Burkina Fasaan, mistä kertoo väkivaltaisuuksien ja terrorististen iskujen selkeä lisääntyminen eri puolilla Burkina Fasoa erityisesti vuoden 2018 puolivälin jälkeen. Burkina Fason turvallisuusjoukkojen kyky torjua väkivaltaa on osoittautunut

²⁶ Europa World Plus 2016; Europa World Plus 2018; US DoS 13.3.2019; Freedom House 4.2.2019.

²⁷ Europa World Plus 2016.

²⁸ Europa World Plus 2018.

²⁹ ACLED 31.5.2019.

³⁰ International Crisis Group 5/2019. HRW:n 22.5.2019 julkaisemassa raportissa todetaan, että ”toukokuun puolivälissä 2019 Burkina Fason hallitus aloitti ’Operation Doofu’ -nimisen sotilasoperaation Nordin, Sahelin ja Centre-Nordin hallintoalueilla”, mutta todennäköisesti kyseessä on sama operaatio. Lähde: HRW 22.5.2019.

heikoksi, mikä johti hallituksen kaatumiseen tammikuussa 2019. Uuden hallituksen toiminnan keskiössä onkin valtion yleisen turvallisuustilanteen parantaminen.³¹

Yhdysvaltain ulkoasianministeriön (US DoS) vuotta 2018 käsittelevän ihmisoikeusraportin mukaan Burkina Fasossa tapahtui vuoden 2018 aikana yli 50 terrori-iskuksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joissa sai surmansa kymmeniä ihmisiä, erityisesti turvallisuusjoukkojen jäseniä ja muita viranomaisia. Lisäksi maan yleistä turvallisuustilannetta heikensivät terroristien alueellisesta levittäytymisestä johtuneet siviiliväestöön kohdistuneet sieppaukset ja väestön pakkosiirtymät väkivallan tieltä. Siviiliväestöä joutui pakenemaan kodeistaan erityisesti maan pohjoisimmissa osissa Sahelin alueella.³² Maaliskuussa 2018 tapahtui kahteen eri kohteeseen suunnattu koordinoitu hyökkäys, jossa kohteina olivat Ranskan suurlähetystö sekä Burkina Fason sotilasesikunta Ouagadougoussa. Iskujen kohteissa oli tarkoitus järjestää G5 Sahel-maiden yhteiskokous. Virallisten arvioiden mukaan iskuihin liittyneissä taisteluissa kuoli seitsemän turvallisuuspalveluiden jäsentä ja yhdeksän hyökkääjää.³³ Lisäksi noin 80 ihmistä, joista osa siviilejä, haavoittui välikohtauksissa. Iskujen tekijäksi ilmoitautui myöhemmin Malista käsin toimiva jihadistiryhmittymä *Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimeen (JNIM)*, jonka mukaan iskut olivat kosto edellisessä kuussa Malin pohjoisosissa ranskalaisten sotilasoperaatioiden yhteydessä tapahtuneista JNIM-johtajien kuolemista. Toukokuussa 2018 Burkina Fason turvallisuusjoukot suorittivat sotilasoperaation Ouagadougoun ympärysaluilla. Operaation kohteena oli maaliskuun iskuista epäilty terroristiryhmittymä ja sen yhteydessä sai surmansa kolme ryhmittymän jäsentä.³⁴

Toukokuussa 2018 yli 473 koulua oli suljettuna terroristisen väkivallan ja sen uhan vuoksi Burkina Fasossa, mikä vaikeutti yli 64 650 oppilaan koulunkäyntiä.³⁵ Myös virkamiehiin ja sotilashenkilöstöön kohdistuvat sieppaukset ja tapot jatkuivat keväällä 2018 maan pohjoisosissa.³⁶ Maan pohjoisosissa Malin ja Nigerin välisillä raja-alueilla väkivaltaisista iskuista olivat vastuussa eri kapinallisryhmittymät ja rikollisjoukot, joiden suorittamissa iskuissa kuoli niin ikään kymmeniä ihmisiä. Myös maan itäosat kärsivät vuoden 2018 aikana kapinallisryhmittymien suorittamista iskuista, joiden kohteina olivat sekä siviiliväestö että alueella toimivat kansalliset ja kansainväliset sotilasjoukot. Joulukuussa 2018 presidentti Kaboré julisti pahenevan kriisin vuoksi yleisen hätätilan pahiten väkivallasta kärsiviin 14 provinssiin³⁷, jotka sijaitsevat pääosin Malin ja Nigerin välisillä raja-alueilla Hauts Bassinsin, Boucle du Mouhounin, Cascadesin, Centre-Estin, Estin, Nordin ja Sahelin alueilla.³⁸ Keväällä 2019 hätätila jatkuu kuudessa maan 13 hallintoalueesta.³⁹

International Crisis Groupille tietoa tuottava José Luengo-Cabrera, jonka tiedot perustuvat ACLED-konfliktitietokannan keräämiin lukuihin, esittää twitter-tilillään 22.3.2019 julkaisemassaan infograafissa, että tammikuun 2018 ja maaliskuun 2019 välisellä tarkastelujaksolla siviiliväestöön on kohdistunut yhteensä 171 iskua, joista 35:ssä tekijänä ovat olleet valtion turvallisuusjoukot, 98:ssa jihadistiryhmittymät, 29:ssä tunnistamattomaksi jääneet aseistautuneet ryhmittymät ja yhdeksässä paikalliset kodinturvajoukot. Näissä iskuissa on raportoitu yhteensä 511 siviilikuolonuhria, joista 337:stä vastuussa ovat olleet valtion turvallisuusjoukot, 111:stä jihadistiryhmittymät, 14:stä tunnistamattomaksi jääneet aseistautuneet ryhmittymät ja 49 kuolonuhrista paikalliset ryhmittymät.⁴⁰

³¹ IHS Jane's / SSA 10.5.2019.

³² US DoS 13.3.2019.

³³ Freedom House -ihmisoikeusjärjestön vuosiraportissa välikohtausten uhrimääräksi ilmoitetaan "yli 30".
Lähde: Freedom House 4.2.2019.

³⁴ Europa World Plus 2018.

³⁵ US DoS 13.3.2019.

³⁶ Europa World Plus 2018.

³⁷ Freedom House 4.2.2019.

³⁸ Le Monde 31.12.2018; CGRS / Cedoca 21.6.2019b, s. 6.

³⁹ IHS Jane's / SSA 10.5.2019.

⁴⁰ Luengo-Cabrera 22.3.2019.

ACLED-konfliktitietokannan mukaan keväällä 2019 jihadistisia iskuja on tapahtunut eniten Sahelin alueella sekä Centre-Nordissa. Huhtikuussa ja toukokuun alussa myös Estin alue on korostunut iskujen kohteena.⁴¹ Lokakuun 2018 ja kesäkuun 2019 välisellä tarkastelujaksolla ACLED-konfliktitietokannassa raportoitiin yhteensä 223 siviiliväestöön kohdistunutta väkivaltaista hyökkäystä, 22 räjähdettä tai muuta "remote violence" -iskua⁴², 112 lähitaistelua, 34 mellakkaa, 140 mielenosoitusta ja 75 "strategic development" -tapahtumaa^{43 44}.

Human Rights Watch -ihmisoikeusjärjestö (HRW) julkaisi maaliskuussa 2019 laajan raportin islamististen ryhmittymien ja Burkina Fason turvallisuusjoukkojen suorittamista oikeudenloukkauksista Sahelin alueella. Raportin tarkastelujaksolla vuoden 2018 puolivälistä helmikuuhun 2019 dokumentoitiin yli 40 islamististen ryhmittymien suorittamaa tappoa. Burkina Fason turvallisuusjoukkoja syytetään puolestaan yli 115:n islamistiryhmittymien tukemisesta tai kannattamisesta epäillyn miehen joukkoteloituksista. Maan hallitus on luvannut tutkia syytöksiä. HRW:n Sahelin alueesta vastaavan tutkimusjohtajan mukaan maan pohjoisosissa suuri määrä ihmisiä on murhattu ihmisoikeustilanteen heikennyttyä huomattavasti vuosien 2018 ja 2019 aikana. Raportin mukaan sekä aseelliset islamistiryhmittymät että Burkina Fason hallituksen joukot ovat osoittaneet "täydellistä piittaamattomuutta ihmishengestä". HRW:n raporttia varten haastateltiin 92:tä oikeudenloukkausten uhria ja todistajaa. Raportissa kuvatut tapaukset tapahtuivat 32:ssä Sahelin alueella sijaitsevassa kylässä. Islamistit olivat tappaneet hallitusyhteisistä epäilemiään siviilejä, siepanneet ja pelotelleet paikallisjohtajia, ryöstelleet, tuhonneet kouluja ja pyrkineet rajoittamaan naisten sosiaalisia suhteita ja yleistä ammatinharjoittamista sekä paikallisten siviilioikeudellisia perhetapahtumia kuten avioliiton solmimista tai kastemenoja. Raportin mukaan oikeudenloukkausten kohteina ovat olleet kaikki Sahelin alueen suurimmat etniset ryhmät.⁴⁵ Myös HRW:n toukokuussa 2019 julkaiseman kannanoton mukaan väkivalta on lisääntynyt ja siviiliväestö joutunut kevään 2019 aikana muun muassa mielivaltaisten pidätysten ja teloitusten kohteeksi.⁴⁶

ACLED-konfliktitietokannan asiantuntija-analyysin mukaan Sahelin alueen valtiot ovat epäonnistuneet alueillaan asuvien yhteisöjen suojelemisessa, mikä on tarjonnut kasvualustan kapinallistoiminnalle ja pahentanut konfliktia ja heikentänyt alueen turvallisuustilannetta. Erityisesti tähän on vaikuttanut etnisiin ja heimojakoihin perustuvien militioiden ja ryhmittymien hyödyntäminen taisteluissa. Etnisyyteen perustuvat aseelliset ryhmittymät toimivat usein yhteistyössä hallituksen ja joskus myös kansainvälisten joukkojen kanssa. Burkina Fasossa etnisyyteen perustuvista jakolinjoista ovat hyötynet erityisesti *Koglweogo*-militian jäsenet, jotka olivat vastuussa muun muassa tammikuussa 2019 tapahtuneesta, jopa 210 fulani-heimoon (*peul*) kuuluvan siviilin murhasta Yirgoun kylässä ja sen lähialueilla Centre-Nordin hallintoalueella. Asiantuntijoiden mukaan Burkina Fason hallitus on omalla toiminnallaan eli tiettyjä etnisiä ryhmittymiä ja yhteisöjä stigmatisoimalla luonut maaperän etnisten ryhmien välisille väkivaltaisuuksille.⁴⁷

Kevään 2019 aikana islamistikapinalliset ovat lisänneet siviiliväestöön kohdistuneita iskuja: muun muassa teloittaneet mielivaltaisesti opettajia ja polttaneet kouluja, varastaneet ambulansseja ja siirtyneet ennalta valittuihin kohteisiin suunnatuista väkivallanteoista kokonaisten kylien tuhoamiseen ja asukkaiden

⁴¹ ACLED 31.5.2019.

⁴² "Remote violence" -tapahtumissa konfliktiin on osallistuttu käyttämällä sellaisia sodankäynnin välineitä, jotka eivät vaadi tekijän välitöntä fyysistä läsnäoloa kohteen läheisyydessä. Tällaisiksi katsotaan esimerkiksi kauko-ohjatut pommitukset, IED-räjähteet tai kranaatti-iskut. Lähde: ACLED 10.4.2019a, s. 8-9.

⁴³ "Strategic development" -toimilla viitataan historiallisesti tai poliittisesti merkittäviin tapahtumiin, jotka eivät ole poliittista väkivaltaa ja joihin ei sellaisenaan liity suoraa fyysistä väkivaltaa tai mielenosoituksia, mutta jotka saattavat toimia sytykkeenä erilaisille välikohtauksille tulevaisuudessa. "Strategic development" -tapahtumat luovat kontekstia tarkastellun maan konfliktille ja ne ovat aina kyseisen maan konfliktille ominaisia ja siksi kontekstisidonnaisia. Lähde: ACLED 10.4.2019b.

⁴⁴ ACLED 19.6.2019.

⁴⁵ HRW 22.3.2019a; HRW 22.3.2019b.

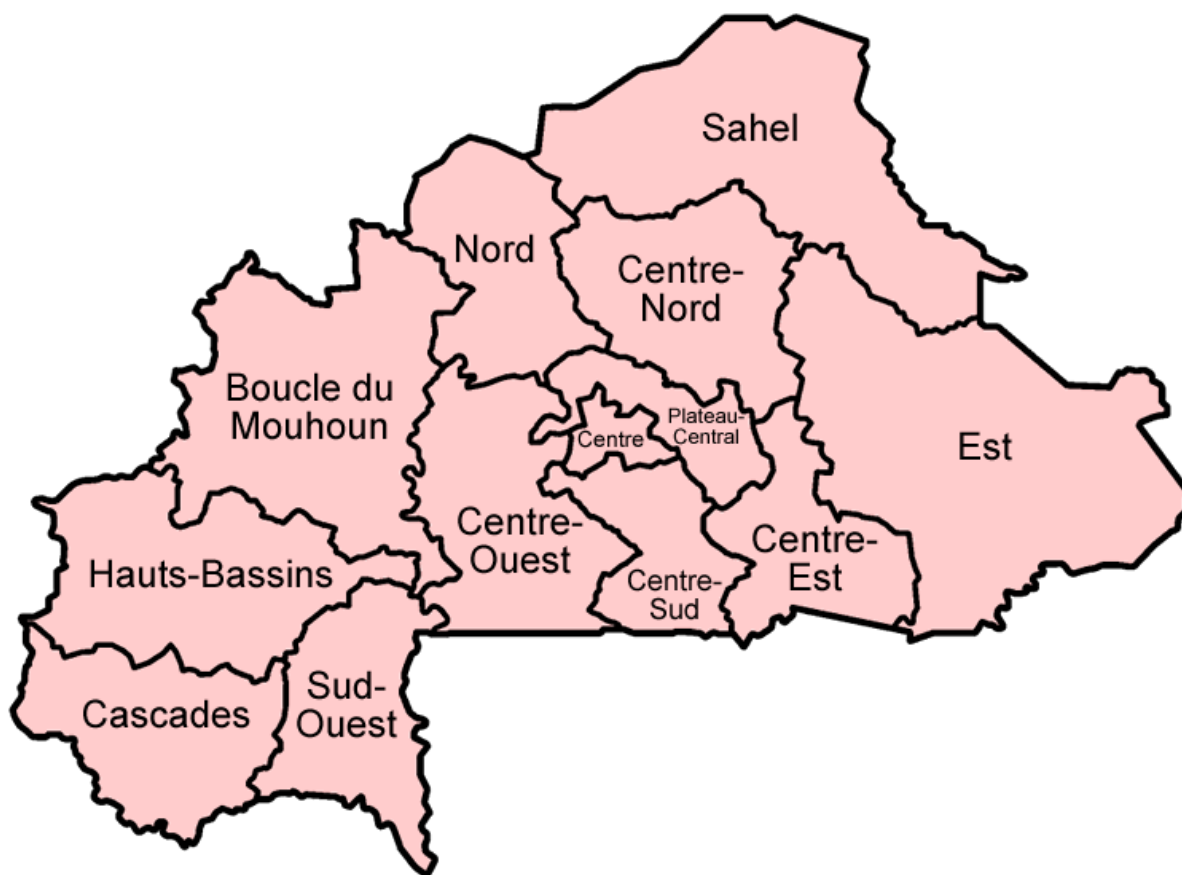
⁴⁶ HRW 22.5.2019.

⁴⁷ ACLED 31.5.2019.

systemaattiseen tappamiseen. Toisaalta suurimassa osassa viimeaikaisista hyökkäyksistä kohteina ovat olleet bella-, foutsé- tai mossi-yhteisöjen jäsenet, mikä on pahentanut näiden heimojen ja fulani-yhteisön välejä, sillä fulanien tiedetään olevan islamistiryhmittymien rekrytointikampanjoiden kohteena. Vastaavaa kehitystä on nähty Malissa, jossa kapinallistoiminnan lisääntyminen on aiheuttanut etnisen konfliktin dogoni- ja fulani-heimojen välillä. Fulanit ovat puolestaan joutuneet Burkina Fason turvallisuusjoukkojen suorittamien sotilastoimien ja mielivaltaisen väkivallan kohteeksi, sillä heitä epäillään kytköksistä aseellisiin islamistiryhmittymiin.⁴⁸

3.1. Turvallisuusvälikohtaukset alueittain

Burkina Faso jakautuu hallinnollisesti 13 hallintoalueeseen, jotka jakautuvat puolestaan 45 provinssiin ja 350 departementtiin (departementtijakoa vastaavia kuntia on kuitenkin 351).⁴⁹

Kuva 3. Burkina Fason hallintoalueet. Lähde: Map of the regions of Burkina Faso. Based on a United Nations map [päiväämätön].

Keväällä 2019 turvallisuustilanne on pahentunut erityisesti Soumin provinssissa Sahelin alueella. JNIM- ja/tai ISGS (*Islamic State of Greater Sahara*) -terroristiryhmittymien suorittamat iskut lisääntyivät erityisesti huhtikuussa. Tuolloin raportoitiin 18 siviiliväestöön kohdistunutta terroristi-iskua, joista 12:ssa tekijöiksi

⁴⁸ The New Humanitarian 17.4.2019.

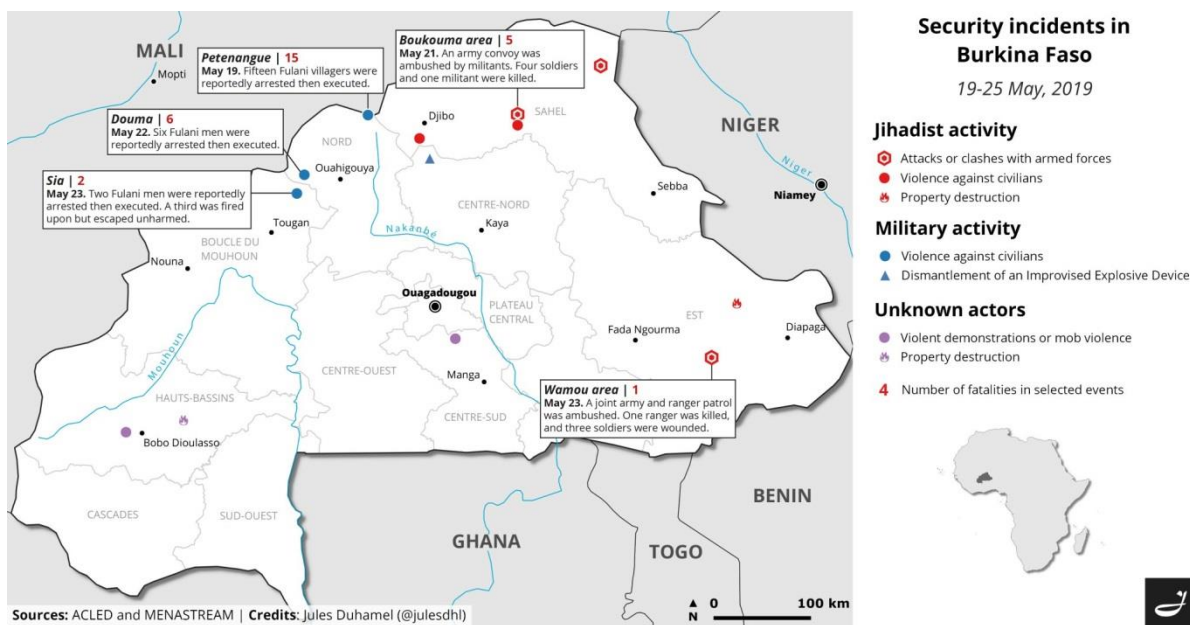
⁴⁹ End in Africa 18.8.2015, s. 5.

ilmoittautuivat joko JNIM- tai ISGS-ryhmittymiin kuuluvat kapinalliset. Huhtikuun loppupuolella kapinalliset murhasivat viisi fouslé-yhteisön jäsentä Sahelin alueella, Soumin provinssissa Arbindan departementissa; murhattujen joukossa oli myös paikallinen pappi. Poliisin joukot evakuoivat Arbindan kaupungin asukkaat, sillä turvallisuusjoukoilla ei ollut mahdollisuuksia turvata alueen siviiliväestöä lisääntyvältä kapinallisväkivallalta.⁵⁰

Keväällä 2019 on raportoitu myös kirkkoihin ja kristittyihin kohdistuneiden iskujen lisääntymisestä.⁵¹ International Crisis Group -järjestön konfliktiseurannan mukaan Burkina Fason turvallisuustilanne heikkeni vuoden 2019 ensimmäisen kvartaalin aikana. Huhti-toukokuussa tilanne säilyi suhteellisen muuttumattomana, mutta jihadistiset iskut ja hyökkäykset, yhteisöjen väliset väkivaltaisuuksien ja yleinen rikollisuus jatkuivat erityisesti maan pohjois- ja itäosissa. Keväällä raportoitiin maan kristittyyn väestönsaan kohdistuneista iskuista, joiden pelätään lisäävän uskonryhmien välisiä levottomuuksia.⁵²

ACLED-konfliktitietokannan toukokuussa 2019 julkaiseman tilanneanalyysin mukaan toukokuussa sattuneet kirkkoihin suunnatut iskut ovat vain yksi Burkina Fason turvallisuustilannetta heikentävistä ongelmista. Jihadisteja on syytetty etnisten ryhmien välisten jakolinjojen hyödyntämisestä väkivallan lietsomisessa, ja viime aikoina islamisteja on syytetty myös uskonnollisen sodan lietsonnasta. ACLED'in analyysin mukaan jihadistilla on merkittävä rooli Burkina Fason konfliktissa, mutta myös Burkina Fason hallitus on syyllistynyt julmuuksiin ja mielivaltaisuuksiin muun muassa harjoittamansa poltetun maan taktiikan avulla.⁵³

Kuva 4. Turvallisuusvälikohtaukset Burkina Fasossa 19.–25. toukokuuta 2019. Lähde: Duhamel (@julesdhl) / ACLED / MENASTREAM 5.6.2019.

Keväällä 2019 on raportoitu turvallisuustilanteen heikentyneen aiemmin paljon huomiota saaneiden pohjoisten alueiden lisäksi maan itä- ja enenevässä määrin myös maan lounaisosissa eli Norsunluurannikon, Malin ja Ghanan raja-alueilla.⁵⁴ International Crisis Group -järjestön mukaan tilanne

⁵⁰ ACLED 30.4.2019.

⁵¹ BBC 26.5.2019; International Crisis Group 5/2019.

⁵² International Crisis Group 5/2019.

⁵³ ACLED 31.5.2019.

⁵⁴ ACLED 17.1.2019; CGRS / Cedoca 21.6.2019a; The Guardian 7.3.2019; France Culture 13.5.2019.

paheni erityisesti tammi-maaliskuussa ja säilyi vaikeana huhti-toukokuussa 2019.⁵⁵ Crisis Groupin maaliskuun konfliktiseurannan mukaan jihadistisia iskuja tapahtui tuolloin enenevässä määrin Estin, Sahelin, Nordin ja Centre-Nordin alueilla. Myös valtion turvallisuusjoukkojen suorittamia oikeudenloukkauksia raportoitiin aiempaa enemmän, mikä sai paikalliset ihmisoikeusjärjestöt lisäämään hallitukseen kohdistuvia painostustoimia.⁵⁶ Konfliktiseurannan mukaan huhtikuussa kuolemaan johtaneita väkivallan tekoja tapahtui lähes päivittäin useilla eri alueilla, erityisesti maan pohjois- ja itäosissa. Iskuja pidettiin seurauksena jihadistisesta toiminnasta, yleisestä rikollisuudesta ja ryöstelystä sekä yhteisöjen välisten jännitteiden kasvamisesta. Erityisesti Sahelin alueella yksittäiset iskut ovat johtaneet myös laajempiin yhteisöjen välisiin väkivaltaisuuksiin.⁵⁷ Kesäkuussa 2019 valtion turvallisuusjoukkojen, paikallisten kodinturvajoukkojen sekä ISGS- ja JNIM -ryhmittymien väliset taistelut ja siviiliväestöön kohdistuneet väkivaltaisuuudet aiheuttivat merkittäviä siviilivahinkoja erityisesti Sahelin, Nordin, Centre-Nordin ja Estin alueilla.⁵⁸

Malin ja Burkina Fason raja-alueilla käynnissä olevien turvallisuusoperaatioiden puitteissa on kuollut satoja kapinallisia. 30.3.2019 Malin hallitus käynnisti "Operation Kapigdou" -sotilasoperaation, johon kuuluu yhteisiä rajat ylittäviä osaoperaatioita Burkina Fason turvallisuusjoukkojen kanssa. Esimerkiksi 11.4.2019 Malin ja Burkina Fason joukot eliminoivat 24 kapinallista maiden välisellä raja-alueella.⁵⁹ 13.3.2019 Burkina Fason hallitus ilmoitti pitävänsä vangittuna korkean turvaluokituksen vankiloissa yli 700:a terrorismista syytettyä henkilöä.⁶⁰ Helmikuussa 2019 Burkina Fason asevoimat raportoivat tappaneensa 146 kapinallista ilmaiskuissa Louroumin ja Yatengan provinssissa Nordin hallintoalueella sekä Souroun provinssissa Boucle du Mouhounin hallintoalueella. Paikallisten silminnäkijätodistajien ja Human Rights Watch - ihmisoikeusjärjestön mukaan 146 uhrista 57 oli siviilejä.⁶¹

Keväällä 2019 on raportoitu muun muassa seuraavista iskuista ja turvallisuusvälikohtauksista (listattu hallintoalueittain):

Boucle du Mouhoun:

Boucle du Mouhounin hallintoalueen asukasluku oli vuoden 2012 väestöarvion mukaan noin 1 677 000.⁶² Boucle du Mouhouniin kuuluvat seuraavat provinssit eli maakunnat: Balé, Banwa, Kossi, Mouhoun, Nayala ja Sourou.⁶³

14.3.2019 epäillyt jihadistit tappoivat kaksi dozo-ryhmittymään kuuluvaa paikallisten kodinturvajoukkojen jäsentä Loutan alueella.⁶⁴

28.3.2019 epäillyt jihadistit tappoivat neljä santarmia Baranissa.⁶⁵

Cascades:

⁵⁵ International Crisis Group 4/2019 ja 5/2019.

⁵⁶ International Crisis Group 3/2019.

⁵⁷ International Crisis Group 4/2019.

⁵⁸ International Crisis Group 5/2019.

⁵⁹ International Crisis Group 4/2019; UNSC 31.5.2019, s. 5-6.

⁶⁰ International Crisis Group 3/2019.

⁶¹ International Crisis Group 2/2019; The New Humanitarian 17.4.2019.

⁶² Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015. Burkina Fason väkiluku on kasvanut huomattavasti vuoden 2006 väestönlaskennan jälkeen. Vuonna 2005 väestöarvio oli noin 13,9 miljoonaa; vuonna 2006 hieman yli 14 miljoonaa ja vuoteen 2019 tultaessa yli 20 miljoonaa. Vuoden 2012 hallintoaluekohtaiset väestöarviot tulee siis suhteuttaa väestönkasvuun. Lähteet: Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015; City Population 6.8.2018a; Europa World Plus 2019.

⁶³ City Population 6.8.2018b.

⁶⁴ International Crisis Group 3/2019.

⁶⁵ International Crisis Group 3/2019.

Cascadesin hallintoalueen asukasluku oli vuoden 2012 väestöarvion mukaan noin 662 000.⁶⁶ Cascadesiin kuuluvat seuraavat provinssit: Comoé ja Léraba.⁶⁷

12.1.2019 poliisi otti yhteen Nafonan kylän asukkaiden kanssa maakiista-asiassa. Paikallinen nainen ja yksi poliisi saivat surmansa välikohtauksessa.⁶⁸

14.-15.1.2019 välisenä yönä epäillyt islamistikapinalliset hyökkäsivät poliisiasemalle Yendéréssä lähellä Norsunluunrannikon rajaa. Ainakin yksi siviili haavoittui iskussa.⁶⁹

30.3.2019 tunnistamattomat hyökkääjät hyökkäsivät paikalliselle poliisiasemalle Nigangolokossa lähellä Norsunluunrannikon rajaa. Välikohtauksessa kuoli kolme siviiliä ja kaksi hyökkääjää.⁷⁰

Centre:

Centren hallintoalueen asukasluku oli vuoden 2012 väestöarvion mukaan noin 2 232 000.⁷¹ Centreen kuuluu Kadiogon provinssi.⁷² Centren alueella ei ole raportoitu erityisistä turvallisuusvälikohtauksista kevään 2019 aikana.

Centre-Est:

Centre-Estin hallintoalueen asukasluku oli vuoden 2012 väestöarvion mukaan noin 1 343 100.⁷³ Centre-Estiin kuuluvat seuraavat provinssit: Boulgou, Koulpélogo ja Kouritenga.⁷⁴

Tammikuussa 20 fulani-heimoon kuuluvaa miestä joutui mossi-heimoon kuuluneiden hyökkääjien kohteeksi paikallisella torilla Sagon kylässä Tenkodogon departementissa Boulgoun provinssissa.

Miehiä ammuttiin teloitustarkoituksessa. Vain kolme 23:sta hyökkäyksen kohteena olleesta miehestä selvisi hengissä välikohtauksesta.⁷⁵

15.2.2019 tuntemattomat hyökkääjät tappoivat espanjalaisen papin ja neljä tullivirkailijaa Nohaossa lähellä Togon rajaa.⁷⁶

26.4.2019 epäillyt jihadistit hyökkäsivät kouluun Maytagoussa Koulpélogon provinssissa ja tappoivat kuusi siviiliä, joista viisi opettajaa.⁷⁷ Uutislähteen mukaan neljä opettajista tapettiin koulun pihassa, yksi opettaja kuoli myöhemmin vammoihinsa ja yksi hyökkäyksen kohteista vapautettiin, jotta tämä voisi kertoa tapahtumista julkisuuteen ja poliisille.⁷⁸

Centre-Nord:

Centre-Nordin hallintoalueen asukasluku oli vuoden 2012 väestöarvion mukaan noin 1 416 900.⁷⁹ Centre-Nordiin kuuluvat seuraavat provinssit: Bam, Namentenga ja Sanmatenga.⁸⁰

⁶⁶ Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015.

⁶⁷ City Population 6.8.2018b.

⁶⁸ International Crisis Group 1/2019.

⁶⁹ International Crisis Group 1/2019.

⁷⁰ International Crisis Group 3/2019.

⁷¹ Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015.

⁷² City Population 6.8.2018b.

⁷³ Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015.

⁷⁴ City Population 6.8.2018b.

⁷⁵ The New Humanitarian 18.4.2019.

⁷⁶ International Crisis Group 2/2019.

⁷⁷ International Crisis Group 4/2019.

⁷⁸ RFI Afrique 27.4.2019.

⁷⁹ Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015.

1.-2.1.2019 fulani- ja mossi -heimojen asuttamaan Yirgoun kylään tehdyssä hyökkäyksessä ja siitä seuranneissa yhteisöjen välisissä väkivaltaisuuksissa sai surmansa jopa 210 ihmistä. Eniten siviiliuhreja aiheuttaneesta hyökkäyksestä olivat vastuussa mossi-heimoon kuuluvat *Koglweogo*-militian jäsenet. Joukkomurha oli uhriluvultaan pahin koskaan Burkina Fasossa tapahtunut etnisten ryhmien välinen välikohtaus.⁸¹ Arviot välikohtauksessa surmansa saaneiden määrästä vaihtelivat sen mukaan, miten välikohtaukset oli luokiteltu.⁸² Esimerkiksi International Crisis Group -järjestö ilmoitti tammikuun 2019 konfliktiseurannassaan ensimmäisen islamistisen iskun mossi-heimoa vastaan tapahtuneen 1.1.2019 ja tämän välikohtauksen uhriluvun olleen seitsemän. Ensimmäisen iskun uhrien joukossa oli mossi-heimoon kuuluva kyläpäälikkö poikineen.⁸³ Mossi-yhteisö syytti fulani-heimon jäseniä yhteistyöstä islamistihyökkääjien kanssa ja suoritti vastaiskun, jossa ainakin 39 fulania (joidenkin arvioiden mukaan jopa 210⁸⁴) sai surmansa.⁸⁵

13.3.2019 epäillyt jihadistit tappoivat santarmin Tougourissa.⁸⁶

29.4.2019 kuusi henkilöä sai surmansa protestanttiseen kirkkoon kohdistuneessa iskussa maan pohjoisosassa, Silgadjin kaupungissa lähellä Soumin provinssin pääkaupunkia Djiboa.⁸⁷

6.5.2019 terveydenhoitoalan henkilö siepattiin Nafon kylässä Centre-Estin alueella. Siepattu vapautettiin seuraavana päivänä.⁸⁸

12.5.2019 aseistautuneet hyökkääjät iskivät kirkkoon Dablon departementissa Centre-Nordin alueella. Iskussa kuoli kuusi henkilöä, mukaan luettuna paikallinen pappi.⁸⁹

13.5.2019 epäillyt jihadistit hyökkäsivät katoliseen kulkueeseen Singan ja Kayon kylien välillä Centre-Nordin alueella. Iskussa sai surmansa kuusi siviiliä.⁹⁰

13.5.2019 neljä uskonnollisen yhteisön edustajaa sai surmansa uskonnolliseen kulkueeseen kohdistuneessa iskussa Zimtengassa maan pohjoisosassa.⁹¹

23.5.2019 armeijan ajoneuvo joutui saarretuksi Wamoun metsäalueen lähistöllä maan itäosassa. Yksi metsänvartija sai surmansa hyökkäyksessä.⁹²

26.5.2019 tuntemattomaksi jääneet hyökkääjät iskivät kirkkoon suuntautunut Toulfén kylässä Nordin alueella. Iskussa sai surmansa 4 henkilöä.⁹³ Toulfén kylä on joutunut myös aikaisemmin hyökkäysten kohteeksi. Huhtikuun lopussa tuntemattomaksi jääneet hyökkääjät polttivat paikallisen ravintolan ja veivät mukanaan moottoripyöriä.⁹⁴

⁸⁰ City Population 6.8.2018b.

⁸¹ VoA 4.2.2019.

⁸² Ks. International Crisis Group 1/2019; RFI Afrique 3.1.2019; VoA 4.2.2019; Jeune Afrique 4.1.2019.

⁸³ Jeune Afrique 4.1.2019; RFI Afrique 3.1.2019.

⁸⁴ VoA 4.2.2019.

⁸⁵ International Crisis Group 1/2019.

⁸⁶ International Crisis Group 3/2019.

⁸⁷ BBC 26.5.2019; Al Jazeera 29.4.2019; International Crisis Group 4/2019.

⁸⁸ International Crisis Group 5/2019.

⁸⁹ International Crisis Group 5/2019; BBC 26.5.2019.

⁹⁰ International Crisis Group 5/2019.

⁹¹ BBC 26.5.2019.

⁹² International Crisis Group 5/2019.

⁹³ International Crisis Group 5/2019; BBC 26.5.2019.

⁹⁴ BBC 26.5.2019.

22.6.2019 epäillyt jihadistit hyökkäsivät Saghon ja Toékodogon kyliin ja surmasivat 15 kylän asukasta.⁹⁵

25.-26.6.2019 välisenä yönä tunnistamattomat hyökkääjät iskivät Guibgan kylään ja tappoivat kylän päällikön.⁹⁶

Centre-Ouest:

Centre-Ouestin hallintoalueen asukasluku oli vuoden 2012 väestöarvion mukaan noin 1 387 900.⁹⁷ Centre-Ouestiin kuuluvat seuraavat provinssit: Boulkiemdé, Sanguié, Sissili ja Ziro.⁹⁸ Alueella ei ole raportoitu merkittäviä turvallisuusvälikohtauksia keväällä 2019.

Centre-Sud:

Centre-Sudin hallintoalueen asukasluku oli vuoden 2012 väestöarvion mukaan noin 742 400.⁹⁹ Centre-Sudiin kuuluvat seuraavat provinssit: Bazèga, Nahouri ja Zoundwéogo.¹⁰⁰ Alueella ei ole raportoitu merkittäviä turvallisuusvälikohtauksia keväällä 2019.

Est:

Estin hallintoalueen asukasluku oli vuoden 2012 väestöarvion mukaan noin 1 464 400.¹⁰¹ Estiin kuuluvat seuraavat provinssit: Gnagna, Gourma, Komondjari (tai: Komandjoari), Kompienga ja Tapoa.¹⁰²

15.1.2019 fulanien etnisen ryhmän intressejä edustavan *Kisa*-ihmisoikeusjärjestön mukaan valtion turvallisuusjoukot jatkoivat siviiliväestöön kohdistuneita mielivaltaisia ja laittomia teloituksia Estin alueella. Järjestön mukaan 15.1. seitsemän henkilöä sai surmansa Tanwalbougoun ja Piegan välisellä alueella sekä viisi henkilöä Pamean alueella.¹⁰³

30.1.2019 tunnistamattomat asemiehet hyökkäsivät Kompienbigan sotilastukikohtaan. Ainakin yksi henkilö haavoittui iskussa.¹⁰⁴

9.-20.2.2019 Burkina Fason armeijan asevoimat tappoivat 29 oletettua islamistikapinallista Kompienbiga-Kabongan alueella.¹⁰⁵

16.3.2019 turvallisuusjoukkojen ajoneuvo ajoi maamiinaan Kabongassa, Kompiengan provinssin alueella. Välikohtauksessa sai surmansa yksi poliisi ja yksi sotilas.¹⁰⁶

17.3.2019 tienvarsipommi surmasi kolme sotilasta Kabongassa, Kompiengan provinssin alueella.¹⁰⁷

Hauts-Bassins:

⁹⁵ International Crisis Group 6/2019.

⁹⁶ International Crisis Group 6/2019.

⁹⁷ Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015.

⁹⁸ City Population 6.8.2018b.

⁹⁹ Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015.

¹⁰⁰ City Population 6.8.2018b.

¹⁰¹ Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015.

¹⁰² City Population 6.8.2018b.

¹⁰³ International Crisis Group 1/2019.

¹⁰⁴ International Crisis Group 1/2019.

¹⁰⁵ International Crisis Group 2/2019.

¹⁰⁶ International Crisis Group 3/2019.

¹⁰⁷ International Crisis Group 3/2019.

Hauts-Bassinsin hallintoalueen asukasluku oli vuoden 2012 väestöarvion mukaan noin 1 776 850.¹⁰⁸ Hauts-Bassinsiin kuuluvat seuraavat provinssit: Houet, Kénédougou ja Tuy.¹⁰⁹

Joulukuussa 2018 kaksi turistia: kanadalainen nainen ja italialainen mies siepattiin Bobo-Dioulasson lähistöllä.¹¹⁰

18.1.2019 poliisi otti yhteen nuorison kanssa Orodaran kaupungissa sen jälkeen kun poliisi oli ampunut kuoliaaksi yhden nuorista. Välikohtauksessa kuoli yhteensä kuusi ihmistä.¹¹¹

Nord:

Nordin hallintoalueen asukasluku oli vuoden 2012 väestöarvion mukaan noin 1 382 200.¹¹² Nordiin kuuluvat seuraavat provinssit: Louroum, Passoré, Yatenga ja Zondoma.¹¹³

3.-4.2.2019 epäillyt JNIM-ryhmittymän jäsenet hyökkäsivät Kainin kylään ja tappoivat arviolta 14 siviiliä.¹¹⁴

9.3.2019 epäillyt jihadistit hyökkäsivät poliisiasemalle Koumbrissa. Iskussa sai surmansa yksi poliisi.¹¹⁵

14.3.2019 burkinafasolainen ihmisoikeusjärjestö "Burkinabé Movement for Human and People's Rights" (MBDHP) syytti maan asevoimia 60 ihmisen mielivaltaisesta teloituksesta, joka oli järjestön mukaan tapahtunut "Early Feb" -operaation puitteissa Kainin ja Banhin departementeissa Yatengan ja Loroumin provinssien alueilla. Human Rights Watch -ihmisoikeusjärjestö (HRW) yhtyi MBDHP:n syytöksiin ja arvioi 115 henkilön saaneen surmansa hallituksen joukkojen mielivaltaisissa teloituksissa huhtikuun 2018 ja tammikuun 2019 välisenä aikana.¹¹⁶

Plateau-Central:

Plateau-Centralin hallintoalueen asukasluku oli vuoden 2012 väestöarvion mukaan noin 807 500.¹¹⁷ Plateau-Centraliin kuuluvat seuraavat provinssit: Ganzourgou, Kourwéogo ja Oubritenga.¹¹⁸ Alueella ei raportoitu merkittäviä turvallisuusvälikohtauksia kevään 2019 aikana.

Sahel:

Sahelin hallintoalueen asukasluku oli vuoden 2012 väestöarvion mukaan noin 1 158 200.¹¹⁹ Saheliin kuuluvat seuraavat provinssit: Oudalan, Séno, Soum ja Yagha.¹²⁰

10. ja 15.1.2019 epäillyt islamistit hyökkäsivät Gasselikin kylään tappaen 12 siviiliä ensimmäisessä ja seitsemän jälkimmäisessä iskussa.¹²¹

¹⁰⁸ Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015.

¹⁰⁹ City Population 6.8.2018b.

¹¹⁰ International Crisis Group 1/2019; BBC 7.1.2019.

¹¹¹ International Crisis Group 1/2019.

¹¹² Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015.

¹¹³ City Population 6.8.2018b.

¹¹⁴ International Crisis Group 2/2019.

¹¹⁵ International Crisis Group 3/2019.

¹¹⁶ International Crisis Group 3/2019.

¹¹⁷ Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015.

¹¹⁸ City Population 6.8.2018b.

¹¹⁹ Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015.

¹²⁰ City Population 6.8.2018b.

¹²¹ International Crisis Group 1/2019.

15.1.2019 kanadalainen geologi siepattiin kultakaivoksella Nigerin rajan tuntumassa ja hänen ruumiinsa löydettiin seuraavana päivänä Beigasta, Oudalan provinssista.¹²²

27.1.2019 tunnistamattomat asemiehet hyökkäsivät Sikirén kylän torille ja tappoivat ainakin 10 siviiliä.¹²³

28.1.2019 tunnistamattomat asemiehet hyökkäsivät sotilastukikohtaan Nassoumboussa. Ainakin neljä sotilasta sai surmansa iskussa.¹²⁴

5.2.2019 JNIM-jihadistiryhmittymän jäsenet hyökkäsivät Oursin kylään ja tappoivat viisi santarmia. Turvallisuusjoukkojen tiedotteen mukaan turvallisuusjoukot tekivät vastaiskun ja tappoivat 21 kapinallista.¹²⁵

11.3.2019 epäillyt jihadistit sieppasivat kaksi opettajaa Koutougoun kaupungissa ja tappoivat heidät myöhemmin.¹²⁶

21.3.2019 tunnistamattomat asemiehet sieppasivat kaksi siviiliä, joista toinen oli Markoyen kylän pormestari Oudalan provinssissa.¹²⁷

31.3.2019 fulsé-heimoon kuuluva uskonnollinen johtaja sai surmansa Arbindassa fulani-heimoon kuuluvaksi epäiltyjen jihadistitaistelijoiden toimesta. Tapon jälkeen yhteisöjen välille syttyi väkivaltaisuuksia, jotka johtivat hallituksen mukaan yli 60 ihmisen kuolemaan.¹²⁸

29.4.2019 noin kahdestakymmenestä hyökkääjästä koostunut aseistautunut joukko hyökkäsi kaupungintalolle Gorgadjissa ja poltti samalla paikallisen poliisiaseman.¹²⁹

23.4.2019 Likin kylässä Arbindan departementissa epäillyt jihadistit ampuivat kuoliaaksi neljä henkilöä.¹³⁰

19.4.2019 niin ikään Arbindan departementissa, Djikan kylässä ainakin seitsemän ihmistä sai surmansa jihadistiseksi epäillyssä iskussa.¹³¹

13.5.2019 tuntemattomat hyökkääjät sieppasivat ja tappoivat paikallisen imaamin ja hänen poikansa Senon provinssissa Sahelin alueella maan pohjoisosassa.¹³²

10.6.2019 epäillyt jihadistit hyökkäsivät Arbindan kylään Soumin provinssissa ja tappoivat 19 siviiliä.¹³³

19.6.2019 epäillyt jihadistit surmasivat 17 siviiliä Beleheden kylässä Soumissa.¹³⁴

24.6.2019 santarmipartion kimppuun hyökättiin Arbindan lähistöllä. Kaksi santarmia sai surmansa hyökkäyksessä.¹³⁵

¹²² International Crisis Group 1/2019.

¹²³ International Crisis Group 1/2019.

¹²⁴ International Crisis Group 1/2019.

¹²⁵ International Crisis Group 2/2019.

¹²⁶ International Crisis Group 3/2019.

¹²⁷ International Crisis Group 3/2019.

¹²⁸ International Crisis Group 4/2019.

¹²⁹ International Crisis Group 4/2019.

¹³⁰ International Crisis Group 4/2019.

¹³¹ International Crisis Group 4/2019.

¹³² International Crisis Group 5/2019.

¹³³ International Crisis Group 6/2019.

¹³⁴ International Crisis Group 6/2019.

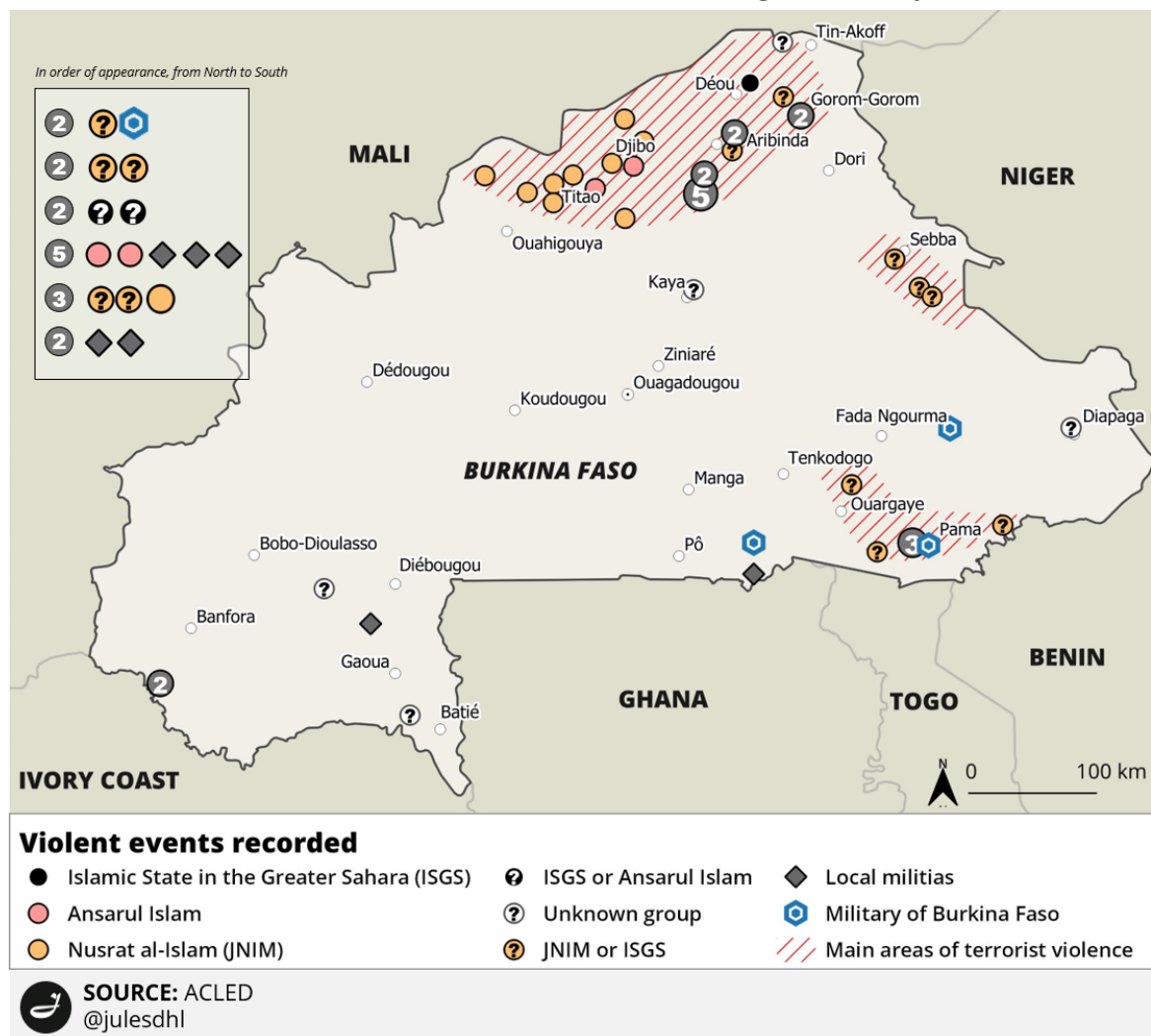
Sud-Ouest:

Sud-Ouestin hallintoalueen asukasluku oli vuoden 2012 väestöarvion mukaan noin 729 400.¹³⁶ Sud-Ouestiin kuuluvat seuraavat provinssit: Bougouriba, Ioba, Nounbiel ja Poni.¹³⁷

7.1.2019 dogoni-yhteisöön kuuluvat dozo-metsästäjät ottivat yhteen epäiltyjen islamistikapinallisten kanssa Trimbiossa. Ainakin yksi kapinallinen haavoittui yhteenotossa.¹³⁸

3.2 Väkivaltaisuuksien osapuolet

Violent events in Burkina Faso, January 2019

Kuva 5. Väkivaltaiset välikohtaukset Burkina Fasossa tammikuussa 2019. Lähde: Duhamel (@julesdhl) / ACLED 6.2.2019.

¹³⁵ International Crisis Group 6/2019.

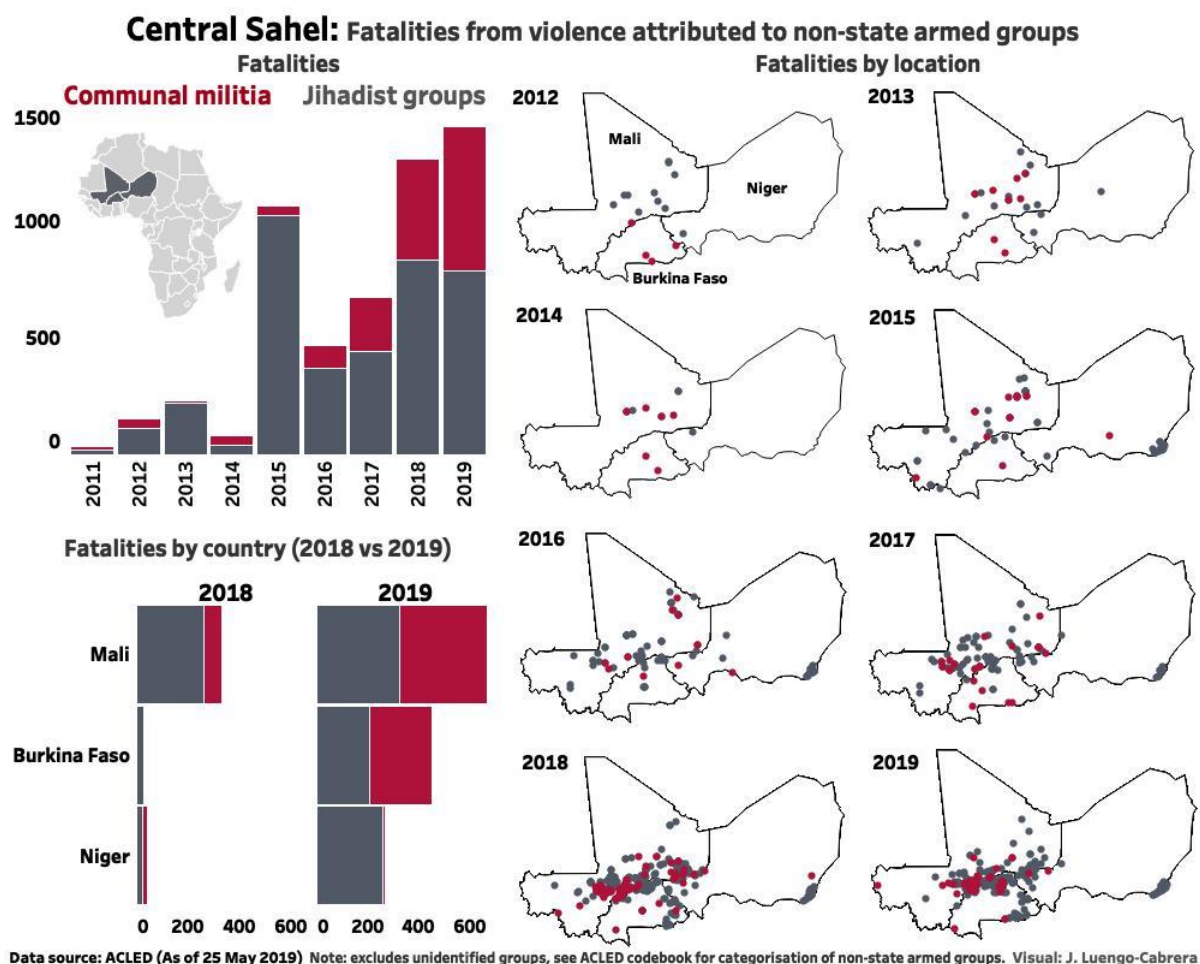
¹³⁶ Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015.

¹³⁷ City Population 6.8.2018b.

¹³⁸ International Crisis Group 1/2019.

Burkina Fason konfliktissa voidaan katsoa olevan vastakkain kolme eri rintamaa: sotilaallinen rintama eli Burkina Fason turvallisuusjoukot ja kansainväliset joukot; paikalliset kodinturvajoukot (ensisijaisesti *Koglweogot*), jotka muodostuvat usein etnisin perustein sekä useat eri islamistiryhmittymät.¹³⁹

Väkivaltaisia iskuja ja hyökkäyksiä ovat suorittaneet useat eri ryhmittymät kuten islamistiryhmittymä JNIM (*Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimeen*, engl. "The Group to Support Islam and Muslims"), *Ansarul Islam* -ryhmittymä sekä erinäiset ISIS (tai ISIL) -kytkösiset ryhmittymät (Burkina Fasossa ISGS, *Islamic State in the Greater Sahara*).¹⁴⁰ Vuosien 2018 ja 2019 aikana huomiota on herättänyt erityisesti maan pohjoisosissa toimiva kotoperäinen *Ansarul Islam* -ryhmittymä, joka toimii yhteistyössä tai osana JNIM- ja ISGS -ryhmittymiä.¹⁴¹

Kuva 6. Sahelin keskiosat: ei-valtiollisten joukkojen suorittaman väkivallan aiheuttamat kuolonuhrit vuosina 2012–2019. Lähde: Luengo-Cabrera (@J_LuengoCabrera) / ACLED 28.5.2019.

¹³⁹ CGRS / Cedoca 21.6.2019a; CGRS / Cedoca 21.6.2019b, s.7-14.

¹⁴⁰ Al Jazeera 29.4.2019; Europa World Plus 2018; ACLED 30.4.2019.

¹⁴¹ ACLED 17.1.2019.

3.2.1 Valtion turvallisuusjoukot

Myös valtion turvallisuusjoukkojen on raportoitu syyllistyneen julmuuksiin ja siviiliväestöön kohdistuviin oikeudenloukkauksiin kapinallisten ja terroristien vastaisessa taistelussaan.¹⁴² Tyypillisiä hallituksen joukkojen suorittamia oikeudenloukkauksia ovat mielivaltaiset ja laittomat teloitukset ja pidätykset sekä pidätettyjen pitäminen hengenvaarallisissa ja epäinhimillisissä vankilaolosuhteissa.¹⁴³

Valtion turvallisuusjoukkojen on raportoitu syyllistyneen terrorismin- (ts. jihadismin-) vastaisessa taistelussaan vakaviin oikeudenloukkauksiin ja ihmisoikeusrikkomuksiin kuten mielivaltaisiin ja sattumanvaraisiin pidätyksiin ja teloituksiin, pidätettyihin kohdistuneisiin oikeudenloukkauksiin, etniseen profilointiin ja pitkittyneisiin pidätysaikoihin.¹⁴⁴

3.2.2 Kansainväliset joukot (FC-G5S, Operaatio Barkhane ja MINUSMA)

Sahelin alueen turvallisuustilanteen yleinen heikentyminen Malissa vuonna 2012 tapahtuneen vallankaappauksen jälkeen sai aikaan kansainvälisten sotilas- ja rauhanturvaoperaatioiden perustamisen Sahelin alueelle. Ranskan ensimmäinen sotilasoperaatio alueella (*Opération Serval*) korvattiin sittemmin *Opération Barkhane* -nimisellä operaatiolla. YK:lla on alueella MINUSMA-rauhanturvaoperaatio (*Mission multidimensionnelle intégrée des Nations unies pour la stabilisation au Mali*), ja alueelle on perustettu myös yhteiset Sahel-maiden joukot (FC-G5S tai G5 Sahel).¹⁴⁵

3.2.3 Islamistiset ryhmittymät

Burkina Fasossa toimii lukuisia aseellisia islamistiryhmittymiä, joiden keskinäisiä valtasuhteita ja yhteyksiä erinäisiin iskuihin on vaikea arvioida luotettavasti, sillä ryhmittymät eivät aina ilmoittaudu suorittamiensa iskujen tekijöiksi.¹⁴⁶ Osa ryhmittymistä tekee yhteistyötä myös rikollisverkostojen kanssa.¹⁴⁷

Africa Center for Strategic Studies -tutkimuskeskuksen tammikuussa 2018 julkaiseman selvityksen mukaan Malin ja Burkina Fason alueella toimii lukuisia Al-Qaeda in the Islamic Maghreb (AQIM) -ryhmittymän alajaostoja ja siihen yhteydessä olevia islamistiryhmittymiä: *Jama'at Nusrat al Islam wal Muslimin* (JNIM) ja sen alueelliset ryhmittymät: *The Sahara Emirate branch of AQIM*, *Al Mourabitoun*, *Ansar Dine* sekä *Macina Liberation Front* (FLM); *Ansar(o)ul Islam* (tai: *Ansar-ul-Islam*), *Movement for Unity and Jihad in West Africa* (MUJAO) sekä *Islamic State in the Greater Sahara* (ISGS).¹⁴⁸ Asiantuntijankemeyksen mukaan näistä Burkina Fason kokonaisturvallisuuden kannalta merkittävimmät ovat JNIM, ISGS sekä Ansarul Islam. Keskeisten ryhmittymien ympärillä toimii useita pienempiä ryhmittymiä, joiden toiminta on luonteeltaan

¹⁴² HRW 12.6.2019; US DoS 13.3.2019.

¹⁴³ US Dos 13.3.2019.

¹⁴⁴ HRW 5/2018; HRW 22.3.2019b; HRW 12.6.2019; HRW 22.5.2019.

¹⁴⁵ CGRS / Cedoca 21.6.2019b, s. 13. Tarkempaa tietoa Sahelin alueella toimivista kansainvälisistä sotilas- ja rauhanturvaoperaatiosta on saatavilla Maatietopalvelun raportista: "Mali: tilannekuva, heinäkuu 2018" sekä Belgian maahanmuuttoviranomaisten (CGRS / Cedoca) 21.6.2019 julkaisemasta Burkina Fason turvallisuuskatsauksesta:

https://www.cgrs.be/sites/default/files/rapporten/coi_focus_burkina_faso_situation_securitaire_20190621.pdf, s. 13-14.

¹⁴⁶ HRW 5/2018; Timbuktu Institute 23.3.2019; DW 13.5.2019.

¹⁴⁷ DW 13.5.2019.

¹⁴⁸ African Center for Strategic Studies 1/2018.

jihadistista tai ns. tavallista rikollisuutta eikä ryhmittymien toimintaa välttämättä ohjaa mikään erityinen ideologia vaan puhdas hyödyntäminen.¹⁴⁹

ACLED-konfliktitietokannan 26.6.2019 julkaiseman tilanneanalyysin mukaan viimeisten seitsemän kuukauden aikana on raportoitu Nigerin länsiosissa lisääntyneistä pommi-iskuista, joissa jihadistiryhmittymät ovat käyttäneet improvisoituja räjähteitä (IED, ransk. *engin explosif improvisée / EEI*) kuten tienvarsipommeja. Nämä iskut ovat levinneet myös Malin ja Burkina Fason konflikteihin. Erityisesti improvisoituja räjähteitä on käyttänyt ISGS. Iskujen sijainnin ja ajoituksen perusteella on mahdollista epäillä paikallisten terroristiryhmittymien välisen yhteistyön lisääntyneen. ISGS:n tapauksessa on niin ikään todennäköistä, että ryhmittymällä on uusi johtokeskus. Iskujen yhtäaikainen lisääntyminen verrattain hiljattain antaa lisäksi viitteitä siitä, että räjähdetekniikka olisi omaksuttu vasta hiljattain ja räjähdyskuihin liittyvää tieto-taitoa jaettu eri ryhmittymien välillä.¹⁵⁰

Jihadistiselle väkivallalle on tyypillistä siviiliväestöön kohdistuvat sattumanvaraiset mutta aika ajoin myös selvästi kohdennetut ja/tai profiloituneet iskut, väkivaltaiset hyökkäykset, sieppaukset ja vahingonteot. Jihadistien on raportoitu syylistyneen muun muassa sieppauksiin, kohdennettuihin iskuihin, katujen ja teiden miinoittamiseen,¹⁵¹ improvisoitujen räjähteiden ja pommien asettamiseen¹⁵² sekä tunnettujen ja vaikutusvaltaisten henkilöiden kuten poliittisten johtajien, koulujen rehtoreiden ja opettajien uhkailemiseen.^{153, 154} HRW:n maaliskuussa 2019 julkaiseman raportin mukaan jihadistit pyrkivät myös lamaannuttamaan yhteiskunnan toimintaa ryöstelemällä koteja, kauppiaita ja ambulansseja sekä estämällä eläinten rokotuskampanjoita; tuhoamalla kouluja ja niiden välineistöä, estämällä elinkeinonharjoittamista muun muassa torimyyntitoimintaa hankaloittamalla sekä kauppiaita ja liikeyrityksiä sulkemalla sekä vaikeuttamalla paikallisen väestön siviilioikeudellisten juhlien kuten häiden ja kastetilaisuuksien viettämistä.¹⁵⁵

HRW:n Sahelin alueella haastatteleminen paikallisten asukkaiden mukaan islamistit käyttävät kahdentyyppisiä painostuskeinoja: toisaalta kapinalliset kieltävät asukkaita antamasta tietoa heidän olinpaikastaan valtion joukoille; toisaalta he vaativat paikallisilta asukkailta välillistä osallistumista kapinallistoimintaan esimerkiksi polttoaineen ja varusteiden myymisellä kapinallisille. Monet paikalliset ovat kertoneet joutuneensa aseistautuneiden miesten sieppaamiksi, kuulustelemiksi sekä pahoinpiteliksi.¹⁵⁶

Ansarul Islam

Ns. kotoperäinen jihadistiryhmittymä Ansarul Islam (tai: Ansar-ul-Islam, arabiaksi: "islamin kannattajat") on perustettu vuonna 2016 Burkina Fason pohjoisosassa ja sen perustajaksi ilmoitetaan fulaniheimoon kuulunut burkinafasolainen radikaalisuunnattaja Ibrahim Malam Dicko.¹⁵⁷ Dickon kuoleman jälkeen ryhmittymän johtajaksi tuli hänen veljensä Jafar Dicko.¹⁵⁸ Ansarul Islam teki ensimmäiset iskunsa vuoden 2016 loppupuolella, jolloin se hyökkäsi raskaasti aseistautuneena sotilastukikohtaan Malin rajan tuntumassa ja tappoi kaksitoista sotilasta. Ryhmittymä oli vastuussa myös maan pääkaupungissa Ouagadougoussa tammi- ja elokuussa 2017 sattuneista iskuista. Ansarul Islamin kohteena ovat yleensä sotilaat, mutta ryhmittymän jäsenet ovat hyökänneet myös siviiliväestön kimppuun. Ryhmittymän tavoitteena on palauttaa "Macinan fulanikuningaskunta" ja edistää "aidon ja puhtaan" islamin oppeja. Ryhmittymällä on käytettävissä olevien lähteiden mukaan tukikohtia myös Malissa ja sen riveissä taistelee

¹⁴⁹ France Culture 9.5.2019.

¹⁵⁰ ACLED 26.6.2019.

¹⁵¹ Le Monde 18.10.2018.

¹⁵² Jeune Afrique 18.3.2019.

¹⁵³ Le Monde 18.10.2018.

¹⁵⁴ Jihadistien suorittamista väkivallanteoista, ks. myös CGRS / Cedoca 21.6.2019b, s. 15.

¹⁵⁵ HRW 22.3.2019b.

¹⁵⁶ HRW 5/2018.

¹⁵⁷ ECFR 5/2019a; franceinfo 29.9.2017.

¹⁵⁸ ECFR 5/2019a.

yli sata miestä. Ansarul Islamilla uskotaan olevan yhteyksiä sekä Malin keskiosissa operoivaan MUJAO (*Mouvement pour l'unicité et le jihad en Afrique de l'Ouest*) -ryhmittymään¹⁵⁹ että ISIS:iin¹⁶⁰. Toisaalta jotkut lähteet väittävät ryhmittymällä olevan yhteyksiä myös JNIM (ransk. GSIM) -terroristijärjestöön.¹⁶¹ HRW:n mukaan ryhmä on saanut koulutusta ja logistista tukea AQIM- ja ISGS -terroristijärjestöiltä.¹⁶² Ansarul Islam koostuu pääosin fulanitaisteilijoista.¹⁶³ Asiantuntijankemysten mukaan ryhmittymä on viime aikoina menettänyt kannattajia, mutta on siitä huolimatta pystynyt jatkamaan matalan intensiteetin sotaa paikallisia ja kansallisen tason viranomaisia vastaan.¹⁶⁴

Vuoden 2018 loppupuolella esitetyn arvion mukaan suuri osa maan pohjoisosissa tapahtuneista jihadistisista iskuista oli Ansarul Islamin tekemiä.¹⁶⁵ Helmikuussa esitetyn arvion mukaan ryhmittymän toiminta keskittyi edelleen tietyille alueille¹⁶⁶, mutta toukokuussa 2019 ryhmä laajensi toimintaansa myös maan itäosiin ja Malin puolelle rajaa.¹⁶⁷

ISGS

The Islamic State in the Greater Sahara (ISGS; ransk. *Etat islamique dans le Grand Sahara* (EIGS)) -ryhmittymä on laajentanut toimintaansa Sahelin alueella myös Burkina Fasoon, erityisesti maan kaakkoisosiin. Ryhmittymän on kuitenkin epäilty suorittaneen iskuja myös Malin puoleisella raja-alueella maan luoteisosissa. ISGS on pyrkinyt luomaan jalansijaa Burkina Fason kaakkoisosaan vuoden 2018 alkupuolelta lähtien.¹⁶⁸

ISIS:in paikallinen alahaara syntyi alun perin pienemmän taistelijaryhmän irtauduttua MUJAO-ryhmittymästä. Ryhmän johtajana pidetään ennen MUJAO-komentajana toiminutta Adnan Abu Walid al-Sahraouia, joka julistautui toukokuussa 2015 Islamilaisen Valtion (IS) kannattajaksi. ISIS tunnusti ryhmän statuksen ISISin paikallisena jaostona kuitenkin vasta lokakuussa 2016. European Council on Foreign Relations (ECFR) -tutkimusryhmän toukokuussa 2019 julkaiseman analyysin mukaan ISGS toimi aluksi Nigerin länsiosissa ja Ménakan alueella Malin koillisosissa, mutta suoritti samalla iskuja Burkina Fasoon Malin raja-alueen tuntumassa. ISGS:n asema Burkina Fasossa on monimutkainen: ryhmä on muun muassa ottanut yhteen al-Mourabitoun -taisteilijoiden kanssa, ja sen on kerrottu toimivan osin samoilla alueilla ja tekemän yhteistyötä JNIM-taisteilijoiden kanssa.¹⁶⁹

Paikallisten tarkkailijoiden ja kansainvälisten asiantuntijoiden mukaan ISGS on värvännyt taisteilijoita operointialueensa asukkaista. ISGS on suorittanut lukuisia kuolettavia iskuja erityisesti sotilaskohteisiin myös Burkina Fasossa ja laajentanut kevään 2019 aikana toiminta-alueitaan muun muassa Burkina Fason ja Nigerin välisillä raja-alueilla.¹⁷⁰

JNIM (*Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimeen*)

JNIM on al-Qaedaan linkittyvistä ryhmittymistä muodostuva koalitio, joka ilmoitti olemassaolostaan maaliskuussa 2017 videolla, jossa esiintyivät sen eri alaryhmien (Ansar-al-Din, al-Qaeda in the Islamic

¹⁵⁹ FRS 8.2.2019.

¹⁶⁰ franceinfo 29.9.2017.

¹⁶¹ Le Monde 18.10.2018; BBC 21.6.2018.

¹⁶² HRW 5/2018.

¹⁶³ ECFR 5/2019a.

¹⁶⁴ International Crisis Group 12.10.2017.

¹⁶⁵ Le Monde 18.10.2018.

¹⁶⁶ FRS 8.2.2019.

¹⁶⁷ ECFR 5/2019a.

¹⁶⁸ France Culture 9.5.2019; ECFR 5/2019b; ks. myös CGRS / Cedoca 21.6.2019b, s. 12.

¹⁶⁹ ECFR 5/2019b.

¹⁷⁰ ECFR 5/2019b.

Magreb, al-Mourabitoun ja Katibat Macina) johtajat.¹⁷¹ Terroristiryhmittymää johtaa tuareg-heimoon kuuluva kapinallisjohtaja Iyad Ag Ghali ja sillä on erillinen mediasiihi, joka vastaa ryhmän iskujen tunnustamisesta erityisesti Malissa. Ryhmittymä on suorittanut lukuisia, useiden kymmenien sotilaiden ja rauhanturvaajien kuolemaan johtaneita iskuja sekä Malin että Nigerin ja Burkina Fason alueella.¹⁷² Joidenkin arvioiden mukaan JNIM on alueen toiseksi vaarallisin ryhmittymä.¹⁷³

Ryhmittymän tavoitteena on ajaa ulkomaalaiset sotilaat Malista ja saada alueelle islamilainen hallinto. Osa JNIM:n alaryhmittymistä toimii Sahelin alueella melko itsenäisesti, mutta ryhmä pyrkii ylläpitämään yhteyttään sekä kattojärjestöönnsä että al-Qaedaan ja levittämään jihadistisia iskuja tekeviä kapinallisryhmittymiä alueen eri osiin. JNIM on kokenut merkittäviä tappioita erityisesti ranskalaisten joukkojen taholta, mutta se jatkaa edelleen toimintaansa Malin, Nigerin ja Burkina Fason alueilla suorittaen pitkälle suunniteltuja, erityisesti YK:n rauhanturvaajiin sekä kansallisiin ja kansainvälisiin sotilasjoukkoihin kohdistuvia iskuja, salamurhia ja IED-räjähdeiskuja (*Improvised explosive device*)¹⁷⁴, ja on ottanut vastuun muun muassa Burkina Fason sotilasesikuntaan ja Ranskan suurlähetystöön maaliskuussa 2018 kohdistuneista iskuista.¹⁷⁵

MUJAO (Movement for Oneness and Jihad in West Africa) / Al-Mourabitoun

Sahelin alueen historiallisesta jihad-taistelusta ideologiansa ammentava MUJAO erkaantui AQIM-ryhmittymästä lokakuussa 2011 ja elokuussa 2013 yhdisti voimansa *Mokhtar Belmokhtar's Katibat al-Mulathimeen* ("The Masked Ones") - ja *Katibat Mouwaqun bi dima* ("those who sign in their blood") -ryhmittymien kanssa muodostaakseen al-Mourabitoun -ryhmittymän. Al-Mourabitounilla on yhteyksiä al-Qaedaan ja se toimii ensisijaisesti Malin pohjoisosissa, mutta on suorittanut iskuja myös muissa Sahelin alueen maissa.¹⁷⁶

Alkuperäinen MUJAO hajosi lopullisesti vuonna 2015, kun osa ryhmittymään kuuluneista taistelijoista liittyi Adnan Abu Walid al-Sahraouin johtamaan Sahelin ISGS-ryhmittymään. Loput jäivät osaksi al-Mourabitounia ja yhdistivät sittemmin voimansa JNIM:n kanssa. Al-Mourabitoun on suorittanut joitakin suuren mittakaavan terroristi-iskuja ns. pehmeisiin eli siviilikohteisiin kuten Radisson Blu -hotelliin Bamakossa Malissa marraskuussa 2015, The Cappucino Cafe -kahvilaan ja TK-hotelliin Ouagadougoussa tammikuussa 2016 sekä Grand Bassam -hotelliin Norsunluurannikolla maaliskuussa 2016. Ryhmittymä on kuitenkin iskenyt myös sotilaskohteisiin muun muassa Gaossa Malissa tammikuussa 2017 ja surmannut lukuisia sotilaita hyökkäyksissään.¹⁷⁷

3.2.4 Paikalliset kodinturva- ja suojelujoukot

Le Monde -lehdessä helmikuussa 2019 julkaistun artikkelin mukaan yhteisöjen välinen väkivalta on saavuttanut Burkina Fasossa "ennennäkemättömän" laajuuden.¹⁷⁸ Burkina Faso ja sen naapurimaat Mali ja Niger ovat läntisen Afrikan karjakaupan keskuksia ja näiden maiden lävitse kulkevat karjankuljetusreitit ovat luoneet jännitteitä maanviljelijöiden ja karjankasvattajien välille.¹⁷⁹ Burkina Fasossa yli 80 % väestöstä¹⁸⁰

¹⁷¹ ECFR 5/2019c; BBC 21.6.2018; ISS 4/2019.

¹⁷² ECFR 5/2019c.

¹⁷³ BBC 21.6.2018.

¹⁷⁴ ECFR 5/2019c.

¹⁷⁵ Le Monde 3.3.2018.

¹⁷⁶ ECFR 5/2019d; The Defence Post 30.5.2019.

¹⁷⁷ ECFR 5/2019d.

¹⁷⁸ Le Monde 4.2.2019.

¹⁷⁹ UNSC 28.12.2018, s. 5.

¹⁸⁰ Joidenkin arvioiden mukaan maataloudesta saa elantonsa jopa 90 % maan asukkaista. Lähde: CNCD 28.5.2019.

saa elantonsa maanviljelystä ja kuivuudesta kärsivässä maassa viljelysmaiden ja karjanhoitoon tarkoitettujen maiden jakaminen on entistä vaikeampaa. Laitumenvaihto tapahtuu myös usein viljelysmaiden poikki, mikä luo konflikteja eri väestöryhmien välille.¹⁸¹ Jännitteitä maanviljelijöiden ja karjataloutta harjoittavien välillä lisäävät myös ilmastomuutoksen aiheuttamat vaihtelut sääolosuhteissa, eroosio ja aavikoituminen sekä alueen hallitsematon väestönkasvu ja näistä johtuva luonnonvarojen ehtyminen ja kilpailu viljely- ja laidunmaasta.¹⁸² Erityisesti ilmiö korostuu maan itäosissa, jossa suuri osa alueen metsistä muutettiin valtion toimesta luonnonsuojelualueeksi. Jihadistit hyödyntävätkin paikallisväestön katkeruutta ja pyrkivät ottamaan haltuun alueita, joilta heidät on kertaalleen häädetty.¹⁸³ Asiantuntijoiden mukaan maan itäosista löytyy Burkina Fason kokonaisturvallisuuden ”heikoin lenkki”.¹⁸⁴

Sekä islamistien suorittamat iskut että valtion turvallisuusjoukkojen suorittamat vastahyökkäykset ovat lisänneet dramaattisesti jännitteitä maan etnisten ryhmien fulanien (epäilty yhteyksistä islamisteihin) sekä toisaalta mossien ja fouslé -heimon jäsenten välillä, joita pidetään valtion turvallisuusjoukkojen kannattajina.¹⁸⁵ Joidenkin arvioiden mukaan islamistiryhmittymät ruokkivat yhteisöjen välisiä jakolinjoja tarkoituksellisesti kohdistamalla iskuja paikallisjohtajia ja uskonnollisia johtajia vastaan.¹⁸⁶ Toisaalta on tärkeää huomata, että myös Burkina Fason hallitus on pyrkinyt luomaan yhteisöjen ja etnisten ryhmien välisiä jännitteitä ”hajota ja hallitse” -politiikallaan.¹⁸⁷

Mossien etniseen ryhmään liitetty *Koglweogo*-militia aloitti toimintansa vuonna 2016¹⁸⁸, ja se on suorittanut iskuja siviiliväestöä kohtaan erityisesti maan itäosissa.¹⁸⁹ Ryhmittymän katsotaan toimivan hallituksen myötävaikutuksella ja tekevän paikoittain yhteistyötä valtion turvallisuusjoukkojen kanssa.¹⁹⁰ Ryhmittymä aloitti toimintansa maan itäosissa, mutta on sittemmin levittäytynyt eri puolille maata.¹⁹¹ *Koglweogo*-militiaa luonnehditaan kodinturvajoukoiksi tai paikallisyhteisön suojelujoukoksi, mutta se on ottanut sittemmin viranomaistoimintaan verrattavaa toimeenpano- ja tuomiovaltaa ja yksittäisten militioiden on raportoitu muun muassa uhkailleen ja rangaisseen rikoksista epäiltyjä sekä ryöstelleen kuljetusyhtiöiden autoja.¹⁹² *Koglweogo* -ryhmien jäsenet ovat maalaisyhteisön jäseniä, usein karjankasvattajia, jotka ovat päättäneet perustaa maaseutuväestön etuja ja turvallisuutta puolustavia järjestöjä tai vastaavia yhteenliittymiä alueilla, joilla hallitus ei pysty ylläpitämään valtiollisia turvallisuusviranomaispalveluita ja poliisiedustusta. Alkuaikoina *Koglweogo* -ryhmittymien toiminnan tavoitteena oli lähinnä henkilökohtaisen omaisuuden suojeleminen, mutta sittemmin niiden toimintakenttä on laajentunut tuomiovaltaan ja niillä on joidenkin lähteiden mukaan jopa oma rikosoikeuskäytäntö ja -säännöstö.¹⁹³

Joidenkin lähteiden mukaan *koglweogot* ovat järjestäytyneet virallisesti voidakseen saada lainvoimaisen aseman järjestönä ja siten valtion järjestötukea. Virallisesti ryhmittymillä ei ole turvallisuudesta vastaavan ministeriön tunnustamaa asemaa, mutta valtiollisten turvallisuuspalveluiden puuttuessa tietyiltä alueilta ministeriö hyväksyy niiden alueellisen läsnäolon epävirallisesti ja antaa niiden toimia eräänlaisena lähipoliisinä. Ryhmittymien toiminta on kuitenkin alkanut herättää viranomaisten huolen, sillä niiden toiminta ylittää usein niille annetun toimivallan rajat. *Koglweogoilla* ei ole lähtökohtaisesti oikeutta suorittaa

¹⁸¹ Le Monde 4.2.2019.

¹⁸² Le Monde 11.4.2019.

¹⁸³ Libération 3.12.2018.

¹⁸⁴ Libération 3.12.2018; Le Monde 22.2.2019.

¹⁸⁵ HRW 22.3.2019.

¹⁸⁶ CNCD 28.5.2019.

¹⁸⁷ ACLED 31.5.2019.

¹⁸⁸ Itsenäisen NORIA (Network of Researchers in International Affairs) -tutkimuskeskuksen 15.11.2018 julkaistun analyysin mukaan *Koglweogo* -ryhmittymien synty ajoittuu vuoteen 2015. Lähde: NORIA 15.11.2018.

¹⁸⁹ IHS Jane's / SSA 28.8.2017. Ks. myös: VoA 4.2.2019.

¹⁹⁰ ACLED 31.5.2019; VoA 4.2.2019; NORIA 15.11.2018.

¹⁹¹ IHS Jane's / SSA 28.8.2017; VoA 4.2.2019; NORIA 15.11.2018.

¹⁹² IHS Jane's / SSA 28.8.2017.

¹⁹³ RFI 18.3.2016.

kuulusteluja tai poliisitutkintoja, toteuttaa oikeudenkäyntejä tai asettaa sakkorangaistuksia, mutta edellä mainittua toimintaa tapahtuu virallisista toimintarajoituksista huolimatta.¹⁹⁴

Koglweogojen toimintaa Burkina Fasossa vuonna 2017 tutkineet NORIA -tutkimuskeskuksen tutkijat toteavat ryhmittymien syntyhistoriaa ja nykytoimintaa koskevassa analyysissään, että osa ryhmittymistä pitää tiesulkuja ja tarkastuspisteitä, joilla se kerää tienkäyttömaksuja ja karjattulleja; osa puolestaan tarjoaa turvallisuuspalveluita, joiden luonne on lähempänä kaupallisia vartiointipalveluita kuin varsinaisten kodinturvajoukkojen toimintaa. Tutkijoiden mukaan koglweogojen toiminta on niin ikään viime vuosina politisoitunut niiden alettua esittää enemmän lähiyhteisön etuja ajavia vaatimuksia ja tavoitteita. Samanaikaisesti ryhmät väittävät kuitenkin olevansa ei-poliittisia toimijoita. Ryhmittymät vetoavat diskurssissaan ”tavalliseen kansaan” ja esiintyvät ruohonjuuritason oikeustoimijana ja toimeenpanovaltana, millä on tarkoitus vedota maaseudun osin kouluttamattomaan, luku- ja kirjoitustaidottomaan väestönsaan, jolle tuomioistuinten vaikeaselkoinen kieli ja raskaat viranomaismuodollisuudet ja -prosessit tuntuvat vaikeasti lähestyttäviltä. Koglweogot järjestävät julkisia oikeudenkäyntejä ja langettavat usein ruumiillisia rangaistuksia.¹⁹⁵

Koglweogo -ryhmät käyttävät kotikutoisia aseita, yleensä paikallisten seppien valmistamia 12-kaliiberisia kivääreitä ja metsästyksen tarkoitettuja ammuksia.¹⁹⁶ Ryhmittymien jäsenet partioivat säännöllisesti ja näkyvästi alueidensa kylissä ja heidät tunnistaa univormuista, jotka on kustomoitu paikallisten ryhmittymien tunnuksilla ja jotka muistuttavat valtion turvallisuusjoukkojen univormuja. NORIA:n mukaan koglweogojen toimintaa leimaakin tietty paradoksaalisuus: militiat pyrkivät puheissaan luomaan yhteyden paikallisväestöön erottautumalla valtion viranomaisista, mutta samanaikaisesti virallisen turvallisuuskoneiston pukeutumista muistuttaviin univormuihin pukeutumalla ja katupartioinnilla ne luovat eroa myös suojelemaansa paikallisväestöön.¹⁹⁷

Koglweogot saavat rahoitusta ja taloudellista tukea toiminnalleen myös paikallisilta elinkeinonharjoittajilta, liike-elämän edustajilta ja yrityksiltä. Paikallishallinto saattaa pyytää ryhmittymiä auttamaan poliisia julkisten tapahtumien järjestyksenvalvonnassa.¹⁹⁸

4. Humanitaarinen tilanne ja pakolaiset

Burkina Fason turvallisuustilanteen heikentyminen eli islamistien suorittamat iskut, laajamittaiset sotilasoperaatiot sekä etnisten ryhmittymien ja muiden paikallisyhteisöjen väliset väkivaltaisuuudet ovat asiantuntijalähteiden mukaan aiheuttaneet satojen ihmisten kuoleman ja ajaneet ennennäkemättömän määrän ihmisiä maan sisäiseen pakoon – ilmiö, jota ei ole nähty aiemmin Burkina Fason historiassa.¹⁹⁹ YK:n humanitaaristen asioiden koordinoitumiston (OCHA) mukaan päivittäin noin 1000 ihmistä pakenee kodeistaan ja pahimmassa tapauksessa yli 380 000 burkinafasolaista saattaa olla maan sisäisessä paossa vuoden 2019 loppupuolella.²⁰⁰

OCHA:n julkaisemien arvioiden mukaan aseelliset hyökkäykset ja kapinallistoiminta ovat heikentäneet Burkina Fason humanitaarista tilannetta ja pakottaneet lähes 150 000 siviiliä lähtemään kodeistaan Estin, Centren, Nordin ja Sahelin alueilla.²⁰¹ OCHA:n mukaan maan sisäisesti siirtymään joutuneiden (IDP) määrä

¹⁹⁴ RFI 18.3.2016.

¹⁹⁵ NORIA 15.11.2018. Ks. Myös CGRS / Cedoca 21.6.2019b, s. 9-10.

¹⁹⁶ RFI 18.3.2016.

¹⁹⁷ NORIA 15.11.2018.

¹⁹⁸ NORIA 15.11.2018.

¹⁹⁹ CGRS / Cedoca 21.6.2019a; The New Humanitarian 17.4.2019.

²⁰⁰ The New Humanitarian 17.4.2019.

²⁰¹ OCHA 9.4.2019; OCHA 25.4.2019.

kasvoi merkittävästi kevään 2019 aikana. Tammi-helmikuussa IDP:iden määrä oli noin 83 000.²⁰² 9.4.2019 julkaistun arvion mukaan maan sisäisesti siirtymään joutuneiden määrä oli kasvanut 136 000:een²⁰³ ja kolme viikkoa myöhemmin (25.4.2019) jo 148 534:een.²⁰⁴ Näistä yli puolet on joutunut pakenemaan vuoden 2019 alkupuolella. Malin puolelle on paennut noin 11 000 burkinafasolaista²⁰⁵; UNHCR:n huhtikuussa esittämä kokonaisarvio naapurimaihin paenneista oli ”yli 12 000”.²⁰⁶

OCHA:n 9.4.2019 julkaiseman arvion mukaan noin 250 000 ihmistä oli huhtikuussa terveyden- ja sairaanhoitopalveluiden ulottumattomissa, sillä maan terveydenhuoltopalvelut ovat joutuneet joko sulkemaan toimipisteitään tai vähentämään palveluitaan. Monilla alueilla turvallisuustilannetta heikentävät etnisten ryhmien väliset jännitteet ja väkivaltaisuuudet. Yli 95 % maan sisäisesti siirtymään joutuneista asuu tilapäisesti muiden siviiliväestöön kuuluvien yhteisöjen keskuudessa, mikä heikentää elannonsaantimahdollisuuksia entisestään ja lisää riippuvuutta humanitaarisesta avusta. Väkivallan ja levottomuuksien lisäksi kuivuus on heikentänyt ruokatilannetta ja ravinnonsaantia ja johtanut monin paikoin ruokapulaa ja aliravitsemukseen. Vuonna 2019 yli 676 000 ihmisen arvioidaan kärsivän kroonisesta ruokapulasta Burkina Fasossa, näiden joukossa 587 000 vakavasta akuutista aliravitsemuksesta kärsivää alle 5-vuotiasta lasta.²⁰⁷ Helmikuussa esitetyn arvion mukaan jopa 1,2 miljoonaa burkinafasolaista on vuonna 2019 humanitaarisen avun tarpeessa.²⁰⁸

Heikentynyt turvallisuustilanne ja kapinallisten iskut olivat OCHA:n 9.4.2019 julkaiseman arvion mukaan johtaneet keväällä 2019 yli 954 koulun (näistä 898 ala- ja 56 -yläkouluja) sulkemiseen maan kuudella alueella: koulusulkujen vaikutuspiirissä oli tuolloin 119 000 oppilasta ja noin 4260 opettajaa. Lähes puolet suljetuista kouluista on pohjoisessa Sahelin alueella, jossa lukuisia kouluja on poltettu maan tasalle ja oppimateriaaleja tuhottu. Ainakin kolme opettajaa on saanut surmansa ja useita muita uhkailtu ja siepattu. Myös oppilaita on kuollut aseellisissa kouluhyökkäyksissä. Joillain paikkakunnilla ei ole lainkaan toiminnassa olevia kouluja.²⁰⁹ International Crisis Groupin arvion mukaan helmikuussa 2019 jopa 1025 koulua oli suljettuna jihadistien pelottelukampanjan vuoksi.²¹⁰

Ainakin 14 terveyskeskusta on jouduttu sulkemaan ja vähintään 26 muuta terveydenhoitoyksikköä on kärsinyt kapinallisten hyökkäysten ja väkivallan vuoksi keväällä 2019. Noin 250 000 ihmistä on edelleen vailla terveyden- ja sairaanhoitopalveluita. Ambulanssipulan vuoksi potilaiden siirtäminen suurempiin sairaaloihin on vaikeutunut, ja aseelliset ryhmittymät ovat hyökänneet myös ambulanssien kimppuun, mikä on pakottanut potilaat maksamaan itse sairaalakuljetuksensa. Liikkumisrajoitukset kuten tiesulut ja tarkastuspisteet ovat vaikeuttaneet tilannetta erityisesti Estin ja Sahelin alueilla.²¹¹

Burkina Fason hallitus esitteli kesäkuussa 2019 lakiehdotuksen, joka sallisi viranomaisille oikeuden langettaa jopa kymmenen vuoden vankeustuomioita henkilöille, jotka jakavat tietoa valtion sotilasoperaatioista. Lakiehdotus herätti huolta kansalais- ja ihmisoikeusjärjestöissä, joiden mukaan laki rajoittaisi ilmaisun- ja sananvapautta ja toimittajien ja etujärjestöjen työtä.²¹²

²⁰² OCHA 25.4.2019.

²⁰³ OCHA 9.4.2019.

²⁰⁴ OCHA 25.4.2019.

²⁰⁵ OCHA 9.4.2019.

²⁰⁶ UNHCR 4/2019, s. 2..

²⁰⁷ OCHA 9.4.2019.

²⁰⁸ OCHA 2/2019.

²⁰⁹ OCHA 9.4.2019.

²¹⁰ International Crisis Group 2/2019.

²¹¹ OCHA 9.4.2019.

²¹² International Crisis Group 6/2019.

5. Haavoittuvassa asemassa olevat väestöryhmät

Burkina Fason väestöstä valtaosa kuuluu mossien etniseen ryhmään (52–53 % väestöstä). Mossit asuttavat maan pohjoisia ja keskiosia.²¹³ Fulaneja, jotka asuttavat erityisesti maan pohjoisosia, on noin 7,8 - 8,4 % väestöstä.²¹⁴ Gurma-heimoon (tai: *gourmantché*) kuuluu noin 7 % väestöstä. Muita Burkina Fason etnisiä ryhmiä ovat grunsit ja bissat maan eteläosissa sekä maan lounaisosissa asuvat samot, markat, bobot, senufot ja lobit.²¹⁵ Myös dagarat, tuaregit ja dioulats mainitaan Burkina Fason pienempinä heimoina.²¹⁶

Fulanien (ransk. *peul*) etninen ryhmä assosioituu moninaisten riippuvuussuhteiden ja yhteyksien vuoksi jihadistiseen liikehdintään. Human Rights Watch (HRW) -ihmisoikeusjärjestön mukaan islamististen ryhmittymien uhka kohdistuu kaikkiin Sahelin alueella eläviin suurimpiin etnisiin ryhmiin ja heimoihin. HRW:n selvityksissä on kuitenkin käynyt ilmi, että vuodesta 2012 lähtien Sahelin alueella aktiivisesti toimivat islamistiset ryhmittymät ovat kohdistaneet värväystoimia ennen kaikkea fulaneihin, ja toisaalta suurin osa valtion turvallisuusjoukkojen terrorisminvastaisessa taistelun uhreista on niin ikään fulaneja.²¹⁷

Burkina Faso on sekulaari valtio, jossa valtion ja eri uskontokuntien toiminta on erotettu toisistaan. Myös uskonnonvapautta kunnioitetaan pääsääntöisesti.²¹⁸ Uskonnonvapaus on perinteisesti toteutunut Burkina Fasossa hyvin, ja maa on pitkään tunnettu uskonnollisten ryhmittymien välisestä rauhaisasta rinnakkaiselosta ja esimerkiksi eri uskontokuntiin kuuluvien seka-avioliitoista.²¹⁹ Noin 61 % maan väestöstä on muslimeja, pääosin sunneja; noin 23 % kristittyjä (näistä 19 % katolilaisia ja noin 4 % eri protestanttisten ryhmien jäseniä) ja 15 % alkuperäisuskontojen harjoittajia.²²⁰ Joidenkin arvioiden mukaan katolilaisia olisi 23 % ja protestantteja lähes 8 %.²²¹ Al Jazeera -uutistoimiston mukaan Burkina Fason väestöstä 60 prosenttia on muslimeja ja noin 25 % kristittyjä. Loppuosa väestöstä on lehden mukaan alkuperäisten uskontojen harjoittajia.²²² Muslimit asuttavat pääosin maan reuna-alueita pohjoisessa, idässä ja lännessä, kun taas kristityt ovat keskittyneet maan keskiosiin. Alkuperäisuskontoja harjoittavia heimoja asuu maan eri osissa, erityisesti maaseutualueilla. Yhdysvaltain ulkoasiainministeriön uskonnonvapautta ja sen toteutumista Burkina Fasossa tarkastelevan vuosiraportin mukaan uskonnon, etnisyyden, poliittisen tai sosioekonomisen aseman välillä ei ole merkittäviä yhteyksiä toisiinsa.²²³

Käytettävissä olevien lähteiden mukaan kirkkoihin ja erityisesti kristittyihin kohdistuneet iskut ja islamistinen väkivalta ovat kuitenkin lisääntyneet selvästi keväällä 2019.²²⁴ Toisaalta samalla myös muslimijohtajiin ja imaameihin kohdistuneet iskut ovat lisääntyneet.²²⁵ Lisääntyneiden iskujen taustalla on Malista käsin operoivien aseellisten ryhmittymien halu laajentaa vaikutusalueitaan Sahelin alueella.²²⁶

²¹³ CIA 28.6.2019; Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015; Church / Europa World Plus [päiväämätön].

²¹⁴ CIA 28.6.2019; Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015.

²¹⁵ Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015.

²¹⁶ CIA 28.6.2019.

²¹⁷ CGRS / Cedoca 21.6.2019a.

²¹⁸ Freedom House 4.2.2019.

²¹⁹ Al Jazeera 29.4.2019; Freedom House 4.2.2019; US DoS 13.3.2019; Courrier International / Le Pays 14.5.2019.

²²⁰ US DoS 21.6.2019; Leclerc / CEFAN / ULaval 21.12.2015; Europa World Plus [päiväämätön]a.

²²¹ CIA 28.6.2019.

²²² Al Jazeera 29.4.2019.

²²³ US DoS 21.6.2019.

²²⁴ BBC 26.5.2019; Al Jazeera 29.4.2019; US DoS 21.6.2019.

²²⁵ Al Jazeera 29.4.2019.

²²⁶ Al Jazeera 29.4.2019; Thomson Reuters Foundation 16.5.2019; RFI 14.5.2019.

Opettajat ja koululaiset ovat niin ikään olleet länsimaista koulutusta ja ranskan kielen virallista asemaa vastustavien islamistiryhmittymien iskujen kohteena.²²⁷ Koulutussektorilla työskentelevien lisäksi myös valtion virkamiehiin kohdistuu useiden lähteiden mukaan erityistä islamistiryhmittymien suorittaman väkivallan uhkaa.²²⁸

Naiset ja lapset

Burkina Fasossa naisiin ja lapsiin (erit. tyttöihin) kohdistuvia oikeudenloukkauksia ovat muun muassa lapsi- ja pakkoavioliitot, epätasa-arvoiset avioliitto- ja -erokäytännöt²²⁹, naisten ympärileikkaus eli sukuelinten leikkaaminen ja silvonta (FGM)²³⁰ sekä ihmiskauppa.²³¹

Naisten oikeuksia on loukattu systemaattisesti tietyissä Burkina Fason osissa, erityisesti maan pohjoisosissa, joissa islamistiset ryhmittymät kuten Ansarul Islam suorittavat iskujaan. Naiset ovat joutuneet muun muassa sieppausten, mielivaltaisten pidätysten, liikkumisvapauteen kohdistuvien rajoitusten sekä erilaisten ruumiillisten rangaistusten ja seksuaalisen väkivallan kohteiksi.²³² Naisia on myös kehoitettu hunnun käyttöön.²³³

Burkina Faso on naisiin ja lapsiin kohdistuvan ihmiskaupan lähtö-, kauttakulku- ja kohdemaana. Lapsityövoiman käyttöä ilmenee erityisesti maataloudessa ja kaivossektorilla, mutta myös muilla sektoreilla. Myös naapurimaista tuodaan naisia seksityöhön Burkina Fasoon.²³⁴ Yhdysvaltain ulkoasiainministeriön (US DoS) ihmiskauppaa Burkina Fasossa vuonna 2018 käsittelevän raportin mukaan Burkina Fason hallitus ei täytä täysin ihmiskaupan vastaisen työn standardeja, mutta sen katsotaan tehneen huomattavia toimenpiteitä ihmiskaupan kitkemiseksi ja ihmiskaupan uhrien auttamiseksi.²³⁵

Maassa vallitseva turvallisuus- ja siitä seurannut humanitaarinen kriisi ovat vaikuttaneet erityisesti jo valmiiksi heikossa asemassa olevien naisten ja lasten elämään.²³⁶ Naisten ja erityisesti vastasyntyneiden lasten tilannetta Burkina Fasossa heikentävät muun muassa heikko terveydenhoidon taso kuten lääketieteellisten apuvälineiden ja lääkityksen puute sekä sairaaloiden heikko varustelutaso ja henkilökuntavaje, jotka lisäävät esimerkiksi synnytyskomplikaatioita, infektioita ja lapsikuolleisuutta.²³⁷ Human Rights Watch (HRW) -ihmisoikeusjärjestön vuonna 2018 julkaiseman selvityksen mukaan Burkina Fasossa on ryhdytty toimenpiteisiin teiniraskauksien ehkäisemiseksi, mutta koulut estävät usein raskaana olevia tyttöjä osallistumasta opetukseen, sillä avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta pidetään sosiaalisena häpeänä ja stigmana.²³⁸ Toisaalta hallitus ei ole ryhtynyt lupaamiinsa toimenpiteisiin lapsi- ja pakkoavioliittojen vähentämiseksi virallista avioitumisikää nostamalla. Yli puolet Sahelin alueen 15–17 -vuotiaista tytöistä avioituu ennen täysi-ikäistymistään.²³⁹

Laittomuudestaan huolimatta tyttöjen ja naisten ympärileikkaus eli sukuelinten silvonta ja leikkaaminen (FGM) on Burkina Fasossa edelleen yleistä, vaikkakin silpomisen ja leikkaamisen esiintyminen väheni Amnesty Internationalin mukaan vuonna 2017.²⁴⁰ Vuonna 2010 naisten ympärileikkauksen yleisyys oli

²²⁷ BBC 12.5.2019; RFI Afrique 27.4.2019; International Crisis Group 3/2019; CGRS / Cedoca 21.6.2019a.

²²⁸ CGRS / Cedoca 21.6.2019a; Le Monde 18.10.2018.

²²⁹ OECD 2018, s. 40-55.

²³⁰ 28 Too Many 9/2018; The Guardian 18.9.2018.

²³¹ US DoS 20.6.2019.

²³² UNSC 28.12.2018, s. 8.

²³³ HRW 12.6.2019.

²³⁴ Freedom House 4.2.2019.

²³⁵ US DoS 20.6.2019.

²³⁶ OCHA 2/2019, s. 2.

²³⁷ Amnesty International 22.2.2018.

²³⁸ HRW 14.6.2018.

²³⁹ Amnesty International 22.2.2018.

²⁴⁰ Amnesty International 22.2.2018.

15–49 -vuotiaiden naisten keskuudessa 75,8 %. Naisten ympärileikkauksen lopettamisen puolesta kansainvälisesti taistelevan ”28 Too Many” -järjestön mukaan ympärileikkausperinne on kuitenkin heikkenemässä Burkina Fasossa. Naisten ja tyttöjen ympärileikkaus on kriminalisoitu Burkina Fason rikoslaissa vuodelta 1996, ja vuodesta 2013 käynnissä ollut rikoslain uudistusprosessi on päätynt vaiheeseen, jossa rikoslakiuudistus on esitelty maan hallitukselle toukokuussa 2018. Uudistetussa rikoslaissa tulee olemaan lisää pykälää naisiin ja tyttöihin kohdistuvien rikosten rankaisemiseksi, ja ympärileikkauksen toteuttamisesta määrätään aikaisempaa kovempia rangaistuksia.²⁴¹

Naisten poliittinen osallistuminen on vähäisempää kuin miesten, ja naiset ovat aliedustettuina poliittisissa johtotehtävissä. Toisaalta joihinkin toimenpiteisiin on ryhdytty naisten laillisten oikeuksien turvaamiseksi ja poliittisen osallistumisen kuten poliittista osallistumista säätelevien sukupuolikiintiöiden toteutumisen tukemiseksi.²⁴² Yhdysvaltain ulkoasiainministeriön vuoden 2018 tapahtumia käsittelevässä ihmisoikeusraportissa todetaan, ettei maassa ole eksplisiittistä lainsäädäntöä, joka rajoittaisi naisten tai muiden vähemmistöjen osallistumista poliittisiin prosesseihin. Huomionarvoista on kuitenkin, että vaikka Burkina Fason lainsäädäntö edellyttää poliittisia puolueita noudattamaan laissa määriteltyjä sukupuolikiintiöitä kunnallis- ja parlamenttivaalien ehdokasasettelussaan, yksikään puolue ei täyttänyt vaatimusta vuosien 2016 ja 2017 kunnallisvaaleissa. Naiset ovat myös aliedustettuina ministeristössä ja parlamentissa, minkä väitetään johtuvan kulttuurisista ja perinteisiin liittyvistä tekijöistä.²⁴³

Vuonna 2018 julkaistun OECD-raportin mukaan Burkina Faso on sitoutunut Afrikan Unionin ja YK:n yhteisiä, naisten aseman parantamiseen tähtääviin tavoitteisiin. Toimenpiteisiin on ryhdytty koulutus-, terveys- ja poliittisella sektorilla. Sukupuolten tasa-arvoon on lähes päästy muun muassa koulunkäynnissä. Siitä huolimatta naiset ovat päässeet hyötymään vähemmän maan taloudellisesta kehityksestä ja köyhyyden vähentämiseen tähtäävien toimenpiteiden positiivisista seurauksista. Naisten oikeuksien kuten siviilioikeuksien, yksilönvapauden ja lisääntymisterveydellisten oikeuksien toteutumista heikentävät muun muassa sukupuolten välistä epätasa-arvoa ruokkivat yhteiskunnalliset ja kulttuuriset käsitykset, perinteet, tavat ja tottumukset.²⁴⁴ Vaikka lainsäädäntö suojaa monilta osin naisia yhteiskunnalliselta ja perheoikeudelliselta syrjinnältä, erityisesti maaseuduilla asuvat, matalasti koulutetut ja kouluttamattomat naiset kohtaavat syrjintää yksityisen piiriin kuuluvaksi miellettyissä perheoikeudellisissa asioissa.²⁴⁵

²⁴¹ 28 Too Many 9/2018, s. 1-3.

²⁴² Freedom House 4.2.2019.

²⁴³ US Dos 13.3.2019.

²⁴⁴ OECD 2018, s. 3.

²⁴⁵ OECD 2018, s. 40-55.

Lähteet:

28 Too Many 9/2018. *Burkina Faso: The Law and FGM.* [https://www.28toomany.org/static/media/uploads/Law%20Reports/burkina_faso_law_report_v1_\(september_2018\).pdf](https://www.28toomany.org/static/media/uploads/Law%20Reports/burkina_faso_law_report_v1_(september_2018).pdf) (käyty 1.7.2019).

ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project)

26.6.2019. *Développements explosifs: la menace croissante des engins explosifs improvisés dans l'ouest du Niger.* <https://www.acleddata.com/2019/06/26/developpements-explosifs-la-menace-croissante-des-engins-explosifs-improvisés-dans-louest-du-niger/> (käyty 28.6.2019).

19.6.2019. *Burkina Faso. Events of the year.* <https://www.acleddata.com/dashboard/#854> (käyty 20.6.2019).

31.5.2019. *A Vicious cycle: The reactionary nature of militant attacks in Burkina Faso and Mali.* <https://www.acleddata.com/2019/05/31/a-vicious-cycle-the-reactionary-nature-of-militant-attacks-in-burkina-faso-and-mali/> (käyty 20.6.2019).

30.4.2019. *Regional Overview - Africa 30 April 2019.* Saatavilla: Reliefweb-tietokannassa <https://reliefweb.int/report/burkina-faso/acled-regional-overview-africa-30-april-2019> (käyty 10.6.2019).

10.4.2019a. *Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) Codebook.* Version 8. <https://www.acleddata.com/resources/general-guides/> (käyty 4.7.2019).

10.4.2019b. *Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED). Strategic Developments.* Version 8. <https://www.acleddata.com/resources/general-guides/> (käyty 4.7.2019).

17.1.2019. *Insecurity in Southwestern Burkina Faso in the context of an expanding insurgency.* <https://www.acleddata.com/2019/01/17/insecurity-in-southwestern-burkina-faso-in-the-context-of-an-expanding-insurgency/> (käyty 10.6.2019).

Africa Center for Strategic Studies 1/2018. *Africa's active militant islamist groups.* Saatavilla: Reliefweb-tietokannassa <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Africas-Active-Militant-Islamist-Groups-Jan-2018.pdf> (käyty 2.7.2019).

Amnesty International 22.2.2018. *Annual Report. Burkina Faso 2017/2018.* <https://www.amnesty.org/en/countries/africa/burkina-faso/report-burkina-faso/> (käyty 1.7.2019).

ARB (Africa Research Bulletin) 17.2.2019. *BURKINA FASO: Surprise Resignation.* Saatavilla: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-825X.2019.08661.x> [edellyttää kirjautumista] (käyty 3.7.2019).

BBC (British Broadcasting Company)

26.5.2019. *Quatre morts dans l'attaque d'une église au Burkina Faso.* <https://www.bbc.com/afrique/region-48414582> (käyty 10.6.2019).

12.5.2019. *Burkina Faso church attack: Priest among six killed.* <https://www.bbc.com/news/world-africa-48246715> (käyty 10.6.2019).

7.1.2019. *Canadian and Italian tourists feared kidnapped in Burkina Faso.* <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-46786930> (käyty 2.7.2019).

21.6.2018. *The war in the desert. Why the Sahara is terror's new front line.* https://www.bbc.co.uk/news/resources/ids-sh/war_in_the_desert (käyty 2.7.2019).

5.3.2018. *Burkina Faso profile - Timeline.* <https://www.bbc.com/news/world-africa-13072857> (käyty 3.7.2019).

CGRS / Cedoca (Commissionner General for Refugees and Stateless Persons)

21.6.2019a. *Situation sécuritaire.* <https://www.cgrs.be/en/country-information/situation-securitaire-21> (käyty 24.6.2019).

21.6.2019b. *COI Focus. Burkina Faso. Situation sécuritaire.* https://www.cgrs.be/sites/default/files/rapporten/coi_focus_burkina_faso_situation_securitaire_20190621.pdf (käyty 24.6.2019).

Church, R. J. Harrison [päiväämätön]. *Physical and Social Geography (Burkina Faso).* Saatavilla: Europa World Plus -tietokannassa <http://www.europaworld.com/entry/bf.ge?authstatuscode=202> [edellyttää kirjautumista] (käyty 3.7.2019).

CIA (Central Intelligence Agency) 28.6.2019. *The World Factbook. Africa: Burkina Faso.* <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/uv.html> (käyty 3.7.2019).

City Population

6.8.2018a. *Burkina Faso. Regions.* <http://citypopulation.de/BurkinaFaso-Cities.html> (käyty 3.7.2019).

6.8.2018b. *Burkina Faso: Administrative Division. Regions and Provinces.* <http://citypopulation.de/php/burkinafaso-admin.php> (käyty 3.6.2019).

CNCD (le Centre national de coopération au développement) 28.5.2019. *Burkina Faso: vers une crise humanitaire?* <https://www.cncd.be/Burkina-Faso-vers-une-crise#.XO4vCfKQ9GZ.twitter> (käyty 2.7.2019).

Courrier International / Le Pays 14.5.2019. *Opinion. Face aux attaques terroristes, le Burkina Faso doit préserver le vivre-ensemble.* <https://www.courrierinternational.com/article/opinion-face-aux-attaques-terroristes-le-burkina-faso-doit-preserver-le-vivre-ensemble> (käyty 3.7.2019).

The Defence Post 30.5.2019. *Islamic State puts the Sahel in West Africa – for now.* <https://thedefensepost.com/2019/05/30/islamic-state-greater-sahara-west-africa/> (käyty 3.7.2019).

Duhamel, Jules (@julesdhl) / ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project)

9.2.2019. *Violent events recorded in Burkina Faso from 2016 to 2018* [Twitter]. <https://twitter.com/julesdhl/status/1094216329136082944/photo/1> (käyty 2.7.2019).

6.2.2019. *Violent events in Burkina Faso, January 2019* [Twitter]. <https://twitter.com/julesdhl/status/1093233232638889992/photo/1> (käyty 2.7.2019).

Duhamel, Jules (@julesdhl) / ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project) / MENASTREAM 5.6.2019. *Security Incidents in Burkina Faso 19-25 May, 2019* [Twitter]. <https://twitter.com/julesdhl/status/1136361019251597312/photo/1> (käyty 2.7.2019).

DW (Deutsche Welle) 13.5.2019. *Attacks in Burkina Faso — a simmering Islamist conflict.* <https://www.dw.com/en/attacks-in-burkina-faso-a-simmering-islamist-conflict/a-48721068> (käyty 2.7.2019).

ECFR (European Council on Foreign Relations)

5/2019a. *Mapping Armed Groups in Mali and the Sahel. Ansarul Islam.* https://www.ecfr.eu/mena/sahel_mapping/ansarul_islam# (käyty 2.7.2019).

5/2019b. *Mapping Armed Groups in Mali and the Sahel. The Islamic State in the Greater Sahara (ISGS).* https://www.ecfr.eu/mena/sahel_mapping/isgs#menuarea (käyty 3.7.2019).

5/2019c. *Mapping Armed Groups in Mali and the Sahel. The Group for Support of Islam and Muslims (Jama'at Nusrat al-Islam wa al-Muslimeen, JNIM).* https://www.ecfr.eu/mena/sahel_mapping/jnim#menuarea (käyty 3.7.2019).

5/2019d. *Mapping Armed Groups in Mali and the Sahel. Movement for Oneness and Jihad in West Africa (MUJAO)/Al-Mourabitoun.* https://www.ecfr.eu/mena/sahel_mapping/mujao#menuarea (käyty 3.7.2019).

End (Neglected Tropical Diseases) in Africa 18.8.2015. *Burkina Faso. FY2016.* <https://endinafrica.org/wp-content/uploads/2018/04/Burkina-Faso-Work-Plan-FY2016.pdf> (käyty 3.7.2019).

Europa World Plus

2019. *Area and Population (Burkina Faso).* Saatavilla Europa World Online -tietokannasta: <http://www.europaworld.com/entry/bf.ss.2> [edellyttää kirjautumista] (käyty 3.7.2019).

2018. *Draft Constitution (Burkina Faso).* Saatavilla Europa World Online -tietokannasta: <http://www.europaworld.com/entry/EE000473> [edellyttää kirjautumista] (käyty 7.6.2019).

2016. *Abortive coup and transitional elections (Burkina Faso).* Saatavilla Europa World Online -tietokannasta: <http://www.europaworld.com/entry/EE000461> [edellyttää kirjautumista] (käyty 7.6.2019).

[päiväämätön]a. *Location, Climate, Language, Religion, Flag, Capital (Burkina Faso).* <http://www.europaworld.com/entry/bf.is.2> [edellyttää kirjautumista] (käyty 3.7.2019).

[päiväämätön]b. *Domestic Political Affairs (Burkina Faso).* <http://www.europaworld.com/entry/bf.is.11> [edellyttää kirjautumista] (käyty 4.7.2019).

France Culture

13.5.2019. *Afrique de l'Ouest: les djihadistes tentent-ils une "course à la mer"?* <https://www.franceculture.fr/emissions/les-enjeux-internationaux/les-enjeux-internationaux-emission-du-lundi-13-mai-2019> (käyty 3.7.2019).

9.5.2019. *Y a-t-il un projet djihadiste en Afrique de l'Ouest?* <https://www.franceculture.fr/emissions/du-grain-a-moudre/du-grain-a-moudre-emission-du-jeudi-09-mai-2019> (käyty 2.7.2019).

franceinfo 29.9.2017. *Ansarul Islam, groupe djihadiste qui terrorise le nord du Burkina Faso.* https://www.francetvinfo.fr/monde/afrique/politique-africaine/ansarul-islam-groupe-djihadiste-qui-terrorise-le-nord-du-burkina-faso_3059199.html (käyty 2.7.2019).

Freedom House 4.2.2019. *Freedom in the World 2019. Burkina Faso.* <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/burkina-faso> (käyty 10.6.2019).

FRS (Fondation pour la recherche stratégique) 8.2.2019. *Peuls et djihadisme dans les pays du Sahel et d'Afrique de l'Ouest*. <https://www.frstrategie.org/programmes/observatoire-du-monde-arabo-musulman-et-du-sahel/peuls-et-djihadisme-dans-les-pays-du-sahel-et-d-afrique-de-l-ouest-201911> (käyty 2.7.2019).

The Guardian

7.3.2019. *'Alarming' Burkina Faso unrest threatens west African stability*. <https://www.theguardian.com/world/2019/mar/07/alarming-burkina-faso-unrest-threatens-west-african-stability> (käyty 3.7.2019).

18.9.2018. *Burkina Faso botched FGM leaves 50 girls in hospital*. <https://www.theguardian.com/global-development/2018/sep/18/burkina-faso-mass-botched-fgm-leaves-50-girls-hospitalised> (käyty 4.7.2019).

HRW (Human Rights Watch)

12.6.2019 *Burkina Faso's Atrocities in the Name of Security Will Help Terrorists' Ranks*. <https://www.hrw.org/news/2019/06/12/burkina-fasos-atrocities-name-security-will-help-terrorists-ranks> (käyty 24.6.2019).

22.5.2019. *Burkina Faso: Respect Rights During Counterinsurgency Operation*. <https://www.hrw.org/news/2019/05/22/burkina-faso-respect-rights-during-counterinsurgency-operation> (käyty 10.6.2019).

22.3.2019a. *Burkina Faso: Atrocities by Armed Islamists, Security Forces*. <https://www.hrw.org/news/2019/03/22/burkina-faso-atrocities-armed-islamists-security-forces> (käyty 10.6.2019).

22.3.2019b. *"We Found Their Bodies Later That Day". Atrocities by Armed Islamists and Security Forces in Burkina Faso's Sahel Region*. <https://www.hrw.org/report/2019/03/22/we-found-their-bodies-later-day/atrocities-armed-islamists-and-security-forces> (käyty 10.6.2019).

14.6.2018. *Leave No Girl Behind in Africa. Discrimination in Education against Pregnant Girls and Adolescent Mothers*. <https://www.hrw.org/report/2018/06/14/leave-no-girl-behind-africa/discrimination-education-against-pregnant-girls-and> (käyty 1.7.2019).

5/2018. *"Le jour, nous avons peur de l'armée, et la nuit des djihadistes". Abus commis par des islamistes armés et par des membres des forces de sécurité au Burkina Faso*. https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/burkinafaso0518fr_web3.pdf (käyty 2.7.2019).

IHS Jane's SSA (Sentinel Security Assessment)

10.5.2019. *Burkina Faso. Executive Summary. Overall*. Saatavilla Jane's by IHS Markit -tietokannassa: https://janes.ihs.com/Janes/Display/FG_1861362-WAFR [edellyttää kirjautumista] (käyty 24.6.2019).

26.2.2019. *Burkina Faso. Executive Summary. Risks to Individuals*. Saatavilla Jane's by IHS Markit -tietokannassa: https://janes.ihs.com/Janes/Display/FG_1861362-WAFR [edellyttää kirjautumista] (käyty 24.6.2019).

28.8.2017. *Burkina Faso. Executive Summary. Crime*. Saatavilla Jane's by IHS Markit -tietokannassa: https://janes.ihs.com/Janes/Display/FG_1861362-WAFR [edellyttää kirjautumista] (käyty 24.6.2019).

International Crisis Group

6/2019. *Crisis Watch. Burkina Faso. June 2019.* <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch> (käyty 3.7.2019).

5/2019. *Crisis Watch. Burkina Faso. May 2019.* <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/may-2019> (käyty 6.6.2019).

4/2019. *Crisis Watch. Burkina Faso. April 2019.* <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/april-2019> (käyty 24.6.2019).

3/2019. *Crisis Watch. Burkina Faso. March 2019.* <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/march-2019> (käyty 28.6.2019).

2/2019. *Crisis Watch. Burkina Faso. February 2019.* <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/february-2019> (käyty 1.7.2019).

1/2019. *Crisis Watch. Burkina Faso. January 2019.* <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/january-2019> (käyty 1.7.2019).

12.10.2017. *Nord du Burkina Faso: ce que cache le jihad.* <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/254-nord-du-burkina-faso-ce-que-cache-le-jihad.pdf> (käyty 2.7.2019).

ISS (Institute for Security Studies) huhtikuu 2019. *Counter-terrorism, human rights and the rule of law in West Africa.* <https://issafrica.s3.amazonaws.com/site/uploads/war-24.pdf> (käyty 3.7.2019).

Al Jazeera 29.4.2019. *Six killed in Burkina Faso church attack.* <https://www.aljazeera.com/news/2019/04/killed-burkina-faso-church-attack-190429103434033.html> (käyty 6.6.2019).

Jeune Afrique

28.3.2019. *Burkina Faso: l'ex-Premier ministre Paul Kaba Thieba prend la tête de la Caisse de dépôts et consignations.* <https://www.jeuneafrique.com/755262/politique/burkina-faso-lex-premier-ministre-paul-kaba-thieba-prend-la-tete-de-la-caisse-de-depots-et-consignations/> (käyty 3.7.2019).

18.3.2019. *Burkina Faso: cinq militaires tués dans l'explosion d'engins artisanaux.* <https://www.jeuneafrique.com/750686/politique/burkina-faso-cinq-militaires-tues-dans-lexplosion-dengins-artisanaux/> (käyty 2.7.2019).

18.1.2019. *Burkina Faso: Paul Kaba Thieba et son gouvernement démissionnent.* <https://www.jeuneafrique.com/710279/politique/burkina-faso-paul-kaba-thieba-et-son-gouvernement-demissionnent/> (käyty 3.7.2019).

4.1.2019. *Burkina Faso : le bilan de l'attaque de Yirgou s'alourdit et passe de 13 à 46 morts .* <https://www.jeuneafrique.com/698033/politique/burkina-faso-13-tues-dans-une-attaque-suivie-de-represailles-intercommunautaires/> (käyty 8.7.2019).

Leclerc, Jacques / CEFAN (Chaire pour le développement de la recherche sur la culture d'expression française en Amérique du Nord) / ULaval (Université Laval Québec) 21.12.2015. *Burkina Faso.* <http://www.axl.cefan.ulaval.ca/afrique/burkina.htm> (käyty 3.7.2019).

Libération 3.12.2018. *Dans l'est du Burkina Faso, un nouveau foyer pour le jihad?* https://www.liberation.fr/planete/2018/12/03/dans-l-est-du-burkina-faso-un-nouveau-foyer-pour-le-jihad_1695777 (käyty 2.7.2019).

Luengo-Cabrera, José (@J_LuengoCabrera) / ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project)

28.5.2019. *Central Sahel: Fatalities from violence attributed to non-state armed groups* [Twitter]. https://twitter.com/J_LuengoCabrera/status/1133407887223607296/photo/1 (käyty 2.7.2019).

22.3.2019. *Violence against civilians in Burkina Faso since January 2018* [Twitter]. https://twitter.com/J_LuengoCabrera/status/1109137675775287296 (käyty 2.7.2019).

Le Monde

11.4.2019. *Changement climatique et pression démographique, terreau de la violence au Sahel*. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2019/04/11/changement-climatique-et-pression-demographique-terreau-de-la-violence-au-sahel_5448954_3212.html (käyty 2.7.2019).

27.3.2019. *Au Mali, « l'ampleur du massacre des Peuls est inédite, mais elle était prévisible »*. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2019/03/27/au-mali-l-ampleur-du-massacre-est-inedite-mais-elle-etait-previsible_5442286_3212.html (käyty 2.7.2019).

3.3.2019. *Burkina Faso: le groupe djihadiste GSIM revendique les attaques de Ouagadougou*. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2018/03/03/burkina-faso-le-groupe-djihadiste-gsim-revendique-les-attaques-de-ouagadougou_5265358_3212.html (käyty 3.7.2019).

22.2.2019. *Rinaldo Depagne: « Au Burkina Faso, les groupes armés ont trouvé un "maillon faible" »*. https://www.lemonde.fr/international/article/2019/02/22/rinaldo-depaigne-au-burkina-faso-les-groupes-armes-ont-trouve-un-maillon-faible_5426785_3210.html (käyty 2.7.2019).

4.2.2019. *Au Burkina Faso, les Peuls victimes d'une stigmatisation meurtrière*. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2019/02/04/au-burkina-faso-les-peuls-victimes-d-une-stigmatisation-meurtriere_5418966_3212.html (käyty 2.7.2019).

18.10.2018. *Le Burkina Faso désormais sur la carte du djihadisme*. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2018/10/18/le-burkina-faso-desormais-sur-la-carte-du-djihadisme_5371448_3212.html?utm_medium=Social&utm_source=Twitter#Echobox=1539882151 (käyty 2.7.2019).

Murison, Katharine 2018. *Recent History (Burkina Faso)*. Saatavilla: Europa World Plus -tietokannassa <http://www.europaworld.com/entry/bf.hi> [edellyttää kirjautumista] (käyty 3.7.2019).

The New Humanitarian (ent. Irin News)

18.4.2019. *Burkina Faso, part 2: Communities buckle as conflict ripples through the Sahel*. <https://www.thenewhumanitarian.org/special-report/2019/04/18/burkina-faso-part-2-communities-buckle-conflict-ripples-through-sahel> (käyty 2.7.2019).

17.4.2019. *Burkina Faso, part 1: Spreading violence triggers an 'unprecedented' crisis*. <http://www.thenewhumanitarian.org/news/2019/04/17/spreading-violence-triggers-unprecedented-crisis-burkina-faso> (käyty 2.7.2019).

NORIA (Network of Researchers in International Affairs) (Da Cunha Dupuy, Romane & Quidelleur, Tanguy) 15.11.2018. *Mouvement d'autodéfense au Burkina Faso Diffusion et structuration des groupes Koglweogo*. <https://www.noria-research.com/fr/mouvement-dautodefense-au-burkina-faso-diffusion-et-structuration-des-groupes-koglweogo/> (käyty 28.6.2019).

OCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)

25.4.2019. *Burkina Faso. Aperçu de la situation humanitaire.*
https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/20190424_aperchumanitaire_fr_final.pdf (käyty 1.7.2019).

9.4.2019. *Burkina Faso: Violence triggers unprecedented spike in displacement.*
<https://www.unocha.org/story/burkina-faso-violence-triggers-unprecedented-spike-displacement>
(käyty 10.6.2019).

2/2019. *2019 Plan d'urgence. Burkina Faso.*
https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/bfa-hwp-20190211-web_1.pdf (käyty 28.6.2019).

OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) 2018. *Étude Pays SIGI-Burkina Faso.*
<http://www.oecd.org/development/development-gender/ETUDE-PAYS-SIGI-BURKINA-FASO.pdf> (käyty 1.7.2019).

RFI (Radio France Internationale)

14.5.2019. *Burkina Faso: 4 morts dans l'attaque d'une procession religieuse dans le Nord.*
<http://www.rfi.fr/afrique/20190514-burkina-faso-4-morts-attaque-une-procession-religieuse-le-nord>
(käyty 3.7.2019).

18.3.2016. *Burkina Faso: qui sont les Koglweogo, ces milices rurales?*
<http://www.rfi.fr/hebdo/20160318-burkina-faso-koglweogo-milices-populaires-associations> (käyty 28.6.2019).

RFI (Radio France Internationale) Afrique

27.4.2019. *Burkina Faso: 6 personnes tuées, dont 5 enseignants, dans une attaque à Maytagou.*
<http://www.rfi.fr/afrique/20190427-burkina-faso-six-tues-enseignants-attaque-maytagou-koulpelogo-centre-est> (käyty 24.6.2019).

3.1.2019. *Burkina: représailles communautaires après les attaques de groupes armés.*
<http://www.rfi.fr/afrique/20190103-burkina-yirbou-represailles-communautaires-apres-attaques-groupes-armes> (käyty 8.7.2019).

Thomson Reuters Foundation 16.5.2019. *"Safe haven' for fleeing families hit by attacks in Burkina Faso.*
<http://news.trust.org/item/20190516133925-4kl0g/> (käyty 3.7.2019).

Timbuktu Institute 23.3.2019. *Insécurité Sahel: Le Burkina, dernier verrou vers l'Afrique côtière?*
<https://timbuktu-institute.org/index.php/toutes-l-actualites/item/259-insecurite-sahel-le-burkina-dernier-verrou-vers-l-afrique-cotiere> (käyty 2.7.2019).

UNHCR (The UN Refugee Agency) 4/2019. *Burkina Faso. Saatavilla: Reliefweb-tietokannassa*
<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/68847.pdf> (käyty 8.7.2019).

UNSC (United Nations Security Council)

31.5.2019. *Situation in Mali. Report of the Secretary-General.*
https://minusma.unmissions.org/sites/default/files/s_2019_454_e_1.pdf (käyty 1.7.2019).

27.3.2019. *Briefing on Mission to Sahel Region, Security Council Members Stress Support for Mali Peace Agreement, Continued Democratic Reforms in Burkina Faso.*
<https://www.un.org/press/en/2019/sc13750.doc.htm> (käyty 6.6.2019).

28.12.2018. *Activités du Bureau des Nations Unies pour l'Afrique de l'Ouest et le Sahel.* https://unowas.unmissions.org/sites/default/files/n1846131_0.pdf (käyty 2.7.2019).

US DoS (United States Department of State)

21.6.2019. *2018 Report on International Religious Freedom: Burkina Faso.* <https://www.state.gov/reports/2018-report-on-international-religious-freedom/burkina-faso/> (käyty 3.7.2019).

20.6.2019. *2019 Trafficking in Persons Report: Burkina Faso.* <https://www.state.gov/reports/2019-trafficking-in-persons-report-2/burkina-faso/> (käyty 24.6.2019).

13.3.2019. *Burkina Faso 2018 Human Rights Report.* <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/03/Burkina-Faso-2018.pdf> (käyty 10.6.2019).

VoA (Voice of America) 4.2.2019. *Burkina - Faso. Au moins 210 morts lors du massacre du 1er janvier, selon un collectif.* <https://www.voaafrique.com/a/au-moins-210-morts-lors-du-massacre-du-1er-janvier-selon-un-collectif/4771648.html> (käyty 24.6.2019).

Worldometer 27.6.2019. *Burkina Faso Population (LIVE).* <https://www.worldometers.info/world-population/burkina-faso-population/> (käyty 27.6.2019).

Vastuuvapauslauseke:

This document was written by the Finnish Immigration Service's COI Service according to the common EU-guidelines for processing factual COI (2008). It was therefore composed on the basis of carefully selected, publicly available sources of information. All sources used are referenced. All information presented, except for undisputed/obvious facts has been cross-checked, unless stated otherwise. The information provided has been researched, evaluated and processed with utmost care within a limited time frame. However, this document does not pretend to be exhaustive. Neither is this document conclusive as to the merit of any particular claim to refugee status or asylum. If a certain event, person or organization is not mentioned in the document, this does not mean that the event has not taken place or that the person or organization does not exist. The information in the document does not necessarily reflect the opinion of the authority and makes no political statement whatsoever.